

การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชีวัน ประทุมรัตน์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่
ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ
ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
จีวัน ประทุมรัตน์

12 ค.ค. 2547

๒ 236180
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2546

ชีวัน ประทุมรัตน์.(2546), การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท กสม. (จิตวิทยาพัฒนาการ).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการควบคุม:รองศาสตราจารย์ดร.นวลละออ สุภาพผล,ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน 4) เปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน 5) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียด ทั้งในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เด็กวัยรุ่นชายหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และที่อยู่ในครอบครัวปกติ จำนวน 300 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก บ้านเมตตา และบ้านปราณี จำนวน 150 คน และกลุ่มเด็กในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานคร เขตหลักสี่ และเขตพระนคร จำนวน 150 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การทดสอบค่าที การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มากกว่า เด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และในการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนแบบใช้เหตุผล แบบควบคุมน้อย และแบบลงโทษทางจิต ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. เด็กวัยรุ่นครอบครัวปกติ เด็กวัยรุ่นที่มีอายุมาก เด็กวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย แต่ในเด็กวัยรุ่นเพศชายพบว่า ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง ทั้งในครอบครัวปกติ และในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

3. เด็กวัยรุ่นเพศหญิง และเด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบแก้ไขอารมณ์ และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากวัยรุ่นชาย และวัยรุ่นที่อายุมากกว่า

4. เด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด แต่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล และแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

5. เด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล มีความสัมพันธ์เชิงลบกับวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก และแบบพึ่งตนเองช้า-เร็ว ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย

**CHILD-REARING PRACTICES AND COPING OF ADOLESCENTS
IN JUVENILE OBSERVATION AND PROTECTION AND NORMAL
FAMILY IN BANGKOK**

**AN ABSTRACT
BY
CHEEWAN PRATUMRAT**

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education in Developmental psychology
at Srinakharinwirot University
October 2003**

Cheewan Pratumrat.(2003). *Child - Rearing practices and coping of adolescents in Juvenile observation and protection and normal family in Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Developmental psychology). Bangkok : Graduate school, Srinakharinwirot university. Advisor Committee: Assoc.Prof Phd.Nuanlaor Supaphol, Assist.Prof.Wattana Srisatvacha.

The objectives of this research were 1) to compare the teenagers at the Department of Juvenile Observation and Protection with the teenagers of normal Bangkok families in the five aspects of teenagers-upbringing practices and in teenagers' stress-coping strategy with respect to bio-sociological factors such as age, gender, education, etc. and 2) to find the relationship between upbringing and stress-coping strategy of these two groups of teenagers.

The sample for this study consisted of 300 male and female teenagers about 13-28 years old - 150 from Metta House of the Juvenile Observation and Protection Department and 150 from normal families in Bangkok. All of them were drawn by simple sampling method. The instruments for collecting the data were (a) a questionnaire on biosocial characteristics, (b) a questionnaire on upbringing practices, and (c) a stress-coping strategy test. The statistical procedures for analyzing the data were t-test and Pearson's product moment correlation coefficient. The findings of the study were as follows :

Teenagers brought up in normal families were self-dependent earlier than teenagers of Juvenile Observation and Protection Department at .05 level of significance while those brought up with love and support, reasons, minimum control and psychological penalty were not found to be significantly different in stress-coping methods. Teenagers in normal families, in higher-age group and in low-level of education group employed stress-coping strategy for minimum advantage to solve emotional problems. In normal families as well as in Metta House of Juvenile Observation and Protection Department, male teenagers were found to employ stress-coping strategy less than female teenagers. It was also found that female teenagers and teenagers in lower-age group were not different in stress-coping strategy to solve emotional problems for minimum advantage. As for teenagers in normal families, upbringing with love and support was not correlated with stress-coping while a positive correlation was found between problem-solving method of stress-coping and teenagers-upbringing with reasons. Psychophysical penalty and self-dependence in teenager-upbringing were positively correlated with stress-coping strategy for problem solving. Among teenagers in Metta House, love and support in upbringing were positively correlated with stress-coping strategy for problem-solving and solution of emotional problems. Psychophysical penalty in upbringing was positively

correlated with stress-coping strategy for solving emotional problems. Upbringing with emotion and reasons was negatively correlated with stress-coping strategy for minimum advantage. Upbringing with more or less self-control and self-dependence was not correlated with stress-coping to solve emotional problems for minimum advantage.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจ
และคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ

นายชิวัน ประทุมรัตน์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

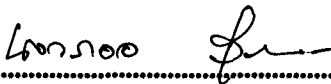

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)

วันที่ ...15... เดือน ...ตุลาคม... พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

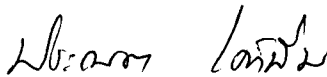
ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล)

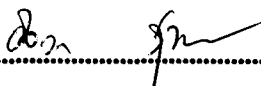
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต แก้วฉิม)

กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์อังฉรา สุขารมณ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่เป็นผู้ให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาทางวิชาการ รวมทั้งกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต เค้าฉิม ที่ได้ร่วมเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยมีความรู้สึกซาบซึ้งและตระหนักถึงความกรุณา และความเสียสละเวลาของท่านอาจารย์ทั้ง 4 ท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ในช่วงของการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือและอำนวยความสะดวกอย่างยิ่งจากผู้บริหารกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่านของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านเมตตา บ้านปราณี และผู้บริหาร คณาจารย์ของโรงเรียนการเคหะท่าทราย โรงเรียนทุ่งสองห้องวิทยา 1 โรงเรียนวัดบวรนิเวศ และโรงเรียนวัดสังเวช รวมถึงกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยรุ่นชายและหญิงที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านเมตตา และปราณี กลุ่มตัวอย่างเด็กวัยรุ่นชายและหญิงในโรงเรียนดังกล่าว ที่กรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณด้วยความจริงใจ

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายท่านผู้วิจัยมีความระลึกถึง แต่ไม่สามารถจะกล่าวนามในที่นี้ได้ครบถ้วน คือ อาจารย์ในภาควิชาจิตวิทยาทุก ๆ ท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย รวมถึงคุณหญิงจินตนา สุขมาก คุณปิยะวรรณ เอื้อไทรรัตน์ คุณรัก ชุณหะการณ และเพื่อนร่วมรุ่นจิตวิทยา ร.ด.อ. สุนทร บุญปรีดา ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมาด้วยเช่นกัน

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนการเรียนของผู้วิจัย รวมถึงปลูกฝังความใฝ่เรียนให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีนามข้างต้น และผู้ที่ไม่มีนามปรากฏ ที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความรู้ แก่ใจ ปรับปรุง ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

จีวัน ประทุมรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
นิยามปฏิบัติการ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู.....	10
ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู.....	11
รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู.....	12
งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น.....	15
การเผชิญความเครียด.....	23
ความหมายของการเผชิญความเครียด.....	23
วิธีเผชิญความเครียด.....	24
ลักษณะทางชีวสังคมกับวิธีเผชิญความเครียด.....	28
เพศกับวิธีเผชิญความเครียด.....	28
อายุกับวิธีเผชิญความเครียด.....	31
ระดับการศึกษากับวิธีเผชิญความเครียด.....	33
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35
สมมุติฐานการวิจัย.....	36
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	44

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
การเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	59
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	59
สมมุติฐานของการวิจัย.....	59
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	74
บรรณานุกรม.....	76
ภาคผนวก.....	83
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	96

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	45
2 ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	46
3 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	46
4 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	47
5 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	47
6 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	48
7 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตัวเองเร็วของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	48
8 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	49
9 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบของเด็กวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงที่อยู่ในครอบครัวปกติ และเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	50
10 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นเพศชายและเพศหญิงที่อยู่ในครอบครัวปกติ และเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	50
11 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อยที่อยู่ในครอบครัวปกติ และเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	51
12 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมากที่อยู่ในครอบครัวปกติ และเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	51
13 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดตามระดับการศึกษาของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ และเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	52
14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มากกับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ.....	53

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ.....	53
16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ.....	53
17	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ.....	54
18	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ.....	54
19	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	55
20	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	55
21	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	56
22	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	56
23	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก.....	56

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	35

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ปัญหายาเสพติด รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม และการแข่งขันทางการค้าของประเทศเป็นสิ่งที่น่าวิตก แต่สิ่งหนึ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด นอกจากการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาต่างๆ แล้วคือ ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูเยาวชนให้เติบโตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความเป็นจริงที่ปรากฏในขณะนี้ คือ ได้มีเยาวชนหรือเด็กวัยรุ่นเป็นจำนวนมาก ที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหลาย ๆ อย่าง เช่น การใช้ยาเสพติด การมีความสัมพันธ์ทางเพศก่อนเวลาอันสมควร มีความฟุ้งเฟ้อในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการกระทำผิดกฎหมาย โดยการประกอบอาชญากรรมในลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น ในพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น นักการศึกษา นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ โดยทำการศึกษาในสาเหตุ รูปแบบของพฤติกรรมและกลวิธีแก้ไขมาแล้วบางปัญหา แต่พบว่าการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กวัยรุ่น ซึ่งได้กระทำผิดและถูกลงโทษตามกฎหมาย นับว่ายังมีการศึกษาในเรื่องนี้น้อยมากทั้ง ๆ ที่จำนวนการกระทำผิด และการลงโทษของเด็กวัยรุ่นดังกล่าวมีจำนวนมากขึ้น ดังตัวเลขของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่แสดงการกระทำผิดของเด็กวัยรุ่น และถูกลงโทษตามกฎหมาย มีดังนี้ ปี พ.ศ. 2540 เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดถูกจับส่งสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง มีจำนวน 30,668 คน, ปี พ.ศ. 2541 จำนวน 38,472 คน, ปี พ.ศ. 2542 มีจำนวน 37,388 คน, ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 35,439 คน และปี พ.ศ. 2544 มีจำนวน 31,448 คน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน , 2546)

มีปัจจัยหลายประการ ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพก็คือ การเสริมสร้างบุคลิกภาพของบุคคลให้มีความสมบูรณ์ และมีสุขภาพจิตที่ดี สิ่งที่จะช่วยให้เกิดสิ่งดังกล่าวได้ก็คือ สถาบันเริ่มแรกของบุคคลอื่นได้แก่ ครอบครัวโดยมีพ่อแม่เป็นหลักสำคัญ (วารสารจิตวิทยาคลินิก 2522 : 37) รวมถึงแนวทางที่แต่ละครอบครัวใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ในการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูจากการศึกษาของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่น (2528) ได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูเป็น 5 ลักษณะคือ 1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก 2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล 3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก 4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต 5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว การแบ่งการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ประเภทนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการแบ่งที่ครอบคลุมได้ดีที่สุด ฉะนั้นใน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูระหว่างเด็กวัยรุ่น ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ

ได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ประเภทนี้ กับพฤติกรรมต่าง ๆ หลายประการ เช่น การศึกษาของ ศิริอร นพกิจ (2545) ผลการวิจัยส่วนหนึ่งปรากฏว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ ดังนี้ รักสนับสนุนมาก ใช้เหตุผล การลงโทษทางจิต และให้พึ่งตนเองเร็วกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา และการศึกษาของพัชรินทร์ เสรี (2544) ปรากฏผลการวิจัยส่วนหนึ่งว่าเด็กวัยรุ่นที่ไม่ติดยาเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ใช้เหตุผล การลงโทษทางจิตมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด

ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูเชิงบวกก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น พฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมการไม่ติดยาเสพติด อันแสดงถึงความสามารถในการปรับตัว หรือความสามารถในการเผชิญความเครียดได้อย่างถูกต้องด้วย

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูแล้ว ในภาวะสังคมปัจจุบันเด็กวัยรุ่นต้องเผชิญกับความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเกิดจากการที่วัยรุ่นเผชิญปัญหาอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งทำให้วัยรุ่นต้องตอบสนองทั้งด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำต่ออารมณ์เครียด ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ความเครียดนั้นหมดไปหรือลดลง เช่น ต้องใช้ความสามารถในการรู้คิด (Cognition) ของบุคคล เพื่อทำให้ความเครียดลดลง (Frome & Rivet . 1994) หรือเพื่อให้อดทนต่อความเครียดที่เกิดขึ้นได้ หรือการใช้ความรู้ ความคิด เพื่อแก้ไขสถานการณ์ความเครียดให้หมดไป (Folkman & Lazarus. 1980)

วัยรุ่นที่มีความสามารถในการรู้คิดโดยแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และรู้จักใช้วิธีการความเครียดอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสามารถลดความเครียดและปรับตัวได้ย่อมทำให้ชีวิตก้าวหน้าต่อไป ส่วนวัยรุ่นที่ขาดความสามารถในการรู้คิดย่อมแก้ไขปัญหาลดความเครียดไม่ได้ ซึ่งเป็นผลให้ปรับตัวไม่ได้ ย่อมเสียความสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ และมีพฤติกรรมรุนแรงถึงขั้นวิกฤต (Garland & Bush. 1986) เช่นฆ่าตัวตาย โรคจิต โรคประสาท เป็นต้น

ฉะนั้น จะเห็นว่าสถานการณ์ต่าง ๆ จะทำให้วัยรุ่นมีความเครียดเพียงไรก็ตาม แต่ถ้าวัยรุ่นรู้จักลดความเครียดโดยมีวิธีหรือรูปแบบที่เหมาะสม วัยรุ่นก็จะผ่านความวิกฤตที่เกิดขึ้นไปได้ด้วยดี หรือกล่าวได้ว่า การที่วัยรุ่นใช้วิธีเผชิญความเครียดด้วยวิธีหนึ่ง ย่อมมีผลให้วัยรุ่นนั้นมีอิทธิพลเหนือความเครียดที่เกิดขึ้น หรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของความเครียดที่เกิดขึ้นก็ได้ ฉะนั้นนอกจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาจะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กแล้ว ปัจจัยภายในตัวเด็กเอง คือความสามารถในการแก้ปัญหาหรือความสามารถเผชิญต่อสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด ก็เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและวัยรุ่นในครอบครัวปกติที่มีลักษณะ ทางชีวสังคมบางประการแตกต่างกัน

มีวิธีเผชิญความเครียดด้วยวิธีใด เพื่อให้ได้ความรู้จากการวิจัยทั้งด้านทฤษฎี การปฏิบัติ และการนำไปปรับปรุงแก้ไข

วิธีเผชิญความเครียด ลาซารัสได้แบ่งวิธีเผชิญความเครียดออกเป็น 2 วิธี (สุกัญญา คมสัน. 2540 ; อ้างอิงจาก Lazaus. 1986 Appraisal, Coping, Health Status and Psychological Symtoms.) คือ

1. วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหา (Problem Focused Coping) เป็นการเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุด โดยมุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของตน และแก้ไขตนเองโดยตรง (Direct Action) โดยการแก้ไขจะแตกต่างกันไปตามชนิดของปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การใช้วิธีแก้ไขวิธีแก้ปัญหามากมาย วิธีร่วมกัน การวางแผนในการแก้ปัญหา การนำประสบการณ์เดิมมาใช้ เป็นต้น

2. วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Coping) เป็นวิธีการที่บุคคลแสดงออกเพื่อลดความกดดัน บรรเทา หรือกำจัดสิ่งคุกคาม (Palliation) โดยการแก้ไขอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์มากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ เช่น การดำเนินตนเอง การใช้กลวิธี การใช้สารเสพติด เป็นต้น

ต่อมาคาร์เวอร์ และคณะ (Carver, et al 1989) มีความคิดว่า การแบ่งวิธีเผชิญความเครียดของลาซารัสออกเป็น 2 รูปแบบนั้น ยังไม่ครอบคลุมวิธีการที่บุคคลใช้ จึงได้เสนอวิธีเผชิญความเครียดเพิ่มขึ้นอีก 1 วิธีคือ วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย (less useful coping) เช่น การไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือการระบายอารมณ์พุ่งเหิมออกมา เป็นต้น ซึ่งเป็นรูปแบบที่บุคคลใช้อย่างแพร่หลาย

สรุปได้ว่า เมื่อบุคคลมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคลจะใช้วิธีการเผชิญกับปัญหาที่ทำให้เกิดความตึงเครียดอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ วิธีแรกมุ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีที่สอง บุคคลไม่มุ่งการแก้ปัญหาแบบวิธีแรก แต่จะใช้วิธีปรับอารมณ์ของตนเอง เพื่อให้คลายความกดดันจากปัญหานั้น ๆ ซึ่งวิธีปรับอารมณ์ของตนเองนั้น มีทั้งวิธีที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม วิธีที่สาม เป็นวิธีหลีกเลี่ยงปัญหา หรือกล่าวได้ว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์น้อย คือการไม่คิดและไม่กระทำใดๆ ในปัญหาที่เกิดขึ้น

การเผชิญความเครียดทั้งสามวิธีดังกล่าวข้างต้น แต่ละบุคคลก็เลือกใช้แต่ละวิธีโดยจะเลือกวิธีใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือบุคลิกภาพของบุคคลนั้น และขึ้นอยู่กับองค์ประกอบรองลงมา คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับเศรษฐกิจ เป็นต้น เช่น การศึกษาในด้านบุคลิกภาพพบว่าบุคคลที่บุคลิกภาพหวั่นไหว (neuroticism) ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์สูง ส่วนบุคคลที่มีลักษณะมั่นคง หรือมีความหวั่นไหวน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ต่ำกว่า เป็นต้น (folk & lazarus. 1984) ตัวอย่างนี้ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคลิกภาพในการเผชิญความเครียด โดยบุคคลที่มีบุคลิกภาพต่างกัน จะเลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดต่างกัน นั้น

คือ ผู้มีบุคลิกภาพอย่างหนึ่ง อาจเลือกวิธีเผชิญความเครียดที่ให้ประโยชน์กับตน และแก้ไขความเครียดได้ แต่บุคคลที่มีบุคลิกภาพอีกแบบหนึ่งอาจเลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดที่ไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ กับตน ทั้งยังไม่สามารถลดความเครียดได้ และในบางครั้งอาจใช้วิธีที่เพิ่มปัญหาให้มากขึ้น ซึ่งส่งผลให้มีความเครียดเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

จากความแตกต่างในการเผชิญความเครียดดังกล่าวข้างต้น และวิธีการอบรมเลี้ยงดู ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับวิธีเผชิญความเครียดที่วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและวัยรุ่นปกติเลือกใช้มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจพฤติกรรมของวัยรุ่นได้ง่ายขึ้น ถ้าเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็จะได้หาทางช่วยเหลือ แก้ไขได้อย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาเอกสารวิชาการ และผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับวัยรุ่นกับการเผชิญความเครียดยังมีน้อย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิธีเผชิญความเครียดของวัยรุ่นที่มีสถานะแวดล้อมต่างกัน คืออยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และครอบครัวปกติต่าง ๆ กัน และศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยรอง คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่มีต่อการเผชิญความเครียด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานบันการศึกษาระดับสูง องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผน ป้องกัน และแก้ไขปรับปรุงในบุคคลที่ปัญหาต่างๆ เพื่อที่จะได้ทราบว่า บุคคลที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันใช้วิธีเผชิญความเครียดต่างกัน และในบุคลิกภาพบางอย่างของ วัยรุ่นใช้วิธีเผชิญความเครียดที่เป็นอันตรายต่อตนเอง ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้หาวิธี หรือแนวทางช่วยเหลือไม่ให้เกิดความเสียหายรุนแรงได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน

5. เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับการเผชิญความเครียดทั้งในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ

ความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า

ความสำคัญของงานวิจัยนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กวัยรุ่น โดยสามารถทราบได้ว่าเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครอง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีวิธีเผชิญความเครียดอย่างไร แตกต่างจากวัยรุ่นปกติอย่างไร อันเป็นแนวทางในการป้องกันส่งเสริม ความเข้าใจ เพื่อแก้ไขปัญหาวัยรุ่นต่อไป และเป็นแนวทางในการทำการศึกษ วิจัยพัฒนาการของวัยรุ่น ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นปกติและวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ คือเด็กวัยรุ่น ชายและหญิงอายุระหว่าง 13 - 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตาและบ้านปรางค์ และเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 - 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิงอายุ 13-18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จำนวน 150 คน แบ่งเป็นบ้านเมตตาจำนวน 75 คน บ้านปรางค์จำนวน 75 คน และเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 150 คน แบ่งเป็นเขตหลักสี่จำนวน 75 คน เขตพระนครจำนวน 75 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระคือ

1. ประเภทของเด็กวัยรุ่น
  - 1.1 เด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
  - 1.2 เด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ
2. เพศ
  - 2.1 เพศชาย
  - 2.2 เพศหญิง
3. ระดับอายุ
  - 3.1 อายุระหว่าง 13-15 ปี

3.2 อายุระหว่าง 15 ปี 1 วัน – 18 ปี

4. ระดับการศึกษา

4.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า

4.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า

ตัวแปรตาม

1. การอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย – มาก

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ – เหตุผล

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย – มาก

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย – จิต

1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า – เร็ว

2. วิธีเผชิญความเครียด

2.1 วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

2.2 วิธีเผชิญความเครียดแบบแก้ไขอารมณ์

2.3 วิธีเผชิญความเครียด แบบได้ประโยชน์น้อย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กวัยรุ่น หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 18 ปี

2. เด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก หมายถึง เด็กวัยรุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 13 ปี ถึง 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตา และบ้านปรานี

3. เด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ หมายถึง เด็กวัยรุ่นที่มีอายุ 13 ปี ถึง 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร

4. เพศ หมายถึง ลักษณะพันธุกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นหญิง หรือชาย ของเด็กวัยรุ่น ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติเขตกรุงเทพมหานคร

5. ระดับอายุ หมายถึง ระดับอายุของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่น ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ช่วง อายุ คือ 13-15 ปี และตั้งแต่ 15 ปี 1 วัน- 18 ปี

6. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกำลังศึกษาอยู่ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า

นิยามปฏิบัติการ

1. การอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็กและเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นในทำนองต่าง ๆ กัน ซึ่งเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู ในที่นี้แบ่งการเลี้ยงดูเป็น 5 ด้าน คือ

1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก หมายถึง การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยแสดงความรักใคร่ ค่อกอดอย่างเปิดเผย สนใจทุกข์สุขเด็ก ใกล้ชิดบุตร ขอมให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว ให้ความสนิทสนม สนับสนุนช่วยเหลือและความเข้าใจความรู้สึกของบุตรเป็นอย่างดี ในปริมาณต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการ อบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ลักษณะของแบบวัด เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวยาวขึ้นจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาความเชื่อมั่นได้ 0.70

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ปฏิบัติต่อเด็ก โดยกระทำและแจกแจงเหตุผลต่าง ๆ แก่เด็ก ในขณะที่มีการส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร ในสิ่งต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัด โดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผลของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหา ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาความเชื่อมั่นได้ 0.63

1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็กโดย การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้ว บิดา มารดาคอยตรวจตราว่าทำตามที่ต้องการหรือไม่ ในปริมาณต่าง ๆ ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหา ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.72

1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต หมายถึง การที่บิดา มารดาหรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยการลงโทษเมื่อเด็กทำผิด ในที่นี้แบ่งเป็นการลงโทษทางจิต เช่น การลงโทษด้วยความรักใคร่ เมตตา การตัดสิทธิต่างๆ การทำท่าไม่พอใจ การเมินเฉย การดูคาวว่ากล่าวตักเตือน ส่วนการลงโทษทางกาย เช่น การเฆี่ยนตี ตั้วแปรนี้ วัดโดยแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวยาวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยมาตรา 6 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.59

1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า-เร็ว หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง ในปริมาณต่างๆ ตั้วแปรนี้วัดโดย แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า-เร็วของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเนื้อหาดังกล่าวยาวข้างต้น จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตรา 11 หน่วย แบบวัดนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นได้ 0.57

2. วิธีเผชิญความเครียด หมายถึง การตอบสนองทางด้านความคิดหรือพฤติกรรมต่างๆ ที่บุคคลใช้เพื่อลดหรือแก้ไขความตึงเครียด หรือความกดดันทางจิตใจ จากสิ่งที่บุคคลประเมินว่าเป็นสิ่งคุกคาม และเป็นสิ่งที่กระทำเสมอเมื่อมีความเครียด แบ่งเป็น 3 วิธีคือ

2.1 วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Coping) วิธีนี้เมื่อบุคคลมีความเครียดจะแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดความเครียดโดยตรง (Folkman, et al. 1986) เป็นการแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจ เลือกวิธีที่จัดการกับสถานการณ์เครียด โดยมุ่งเน้นที่ต้นเหตุของปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมดังต่อไปนี้ซึ่งบุคคลอาจใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกันคือ การแสดงพฤติกรรมตรง การวางแผนในการแก้ปัญหา การยับยั้งกิจกรรมอื่น การควบคุมสถานการณ์ การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา

2.2 วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Coping) วิธีนี้เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อลดความกดดันทางอารมณ์ โดยการปรับสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ของความตึงเครียดมากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองหรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ทำให้มีความรู้สึกว่าอันตรายสถานการณ์นั้นลดลง แต่ความจริงแล้วอันตรายนั้นไม่ได้ลดลง สถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนไป แต่ขึ้นอยู่กับ การปรับอารมณ์ต่อสถานการณ์นั้น ได้แก่ การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อประคับประคองอารมณ์การให้ความหมายในเชิงบวก การปฏิเสธ การยอมรับ การพึ่งศาสนา

2.3 วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย (Less Useful Coping) เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงหนีจากปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น โดยการปฏิเสธทั้งด้านความคิดและพฤติกรรมคือไม่คิดและไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ ทั้งสิ้น ประกอบด้วยพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด คือ การติดขัดกับความเครียด และระบายความขุ่นเคือง การไม่กระทำพฤติกรรมใดๆ ในการเผชิญความเครียด การไม่ใช้ความคิด (สติปัญญา) ในการเผชิญความเครียด

ตัวแปรนี้วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของ สีนวล จำคำ (2544) โดยใช้ประโยชน์ประกอบด้วยมาตราส่วนประมาณค่า 4 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" ประกอบด้วยจำนวน 52 ประโยค วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งมันแก้ไข ปัญหาและวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่ละวิธีประกอบด้วย 20 ประโยค คะแนนวิธีเผชิญความเครียดแต่ละวิธีของแต่ละคนจึงมีพิสัยระหว่าง 20 – 80 คะแนน สำหรับวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย ประกอบด้วย 12 ประโยค คะแนนของผู้ตอบแต่ละคนจึงมีพิสัยระหว่าง 12 – 48 คะแนน ผู้ที่ตอบ "จริงที่สุด" ในประโยคแสดงวิธีเผชิญความเครียดแบบใด ๆ จะได้คะแนนสูง ส่วนผู้ที่ตอบ "ไม่จริงเลย" จะได้คะแนนน้อย ในกรณีแบ่งผู้ตอบเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ สำหรับวิธีเผชิญความเครียด แต่ละวิธีใช้คะแนนเฉลี่ยของแบบวัด ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในวิธีเผชิญความเครียดแบบใด จัดเป็นผู้ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบนั้นสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดู และวิธีเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้คือ ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับเด็กวัยรุ่น ความหมายของการเผชิญความเครียด วิธีเผชิญความเครียด กระบวนการเผชิญความเครียด เพศกับวิธีเผชิญความเครียด อายุกับวิธีเผชิญความเครียด ระดับการศึกษากับการเผชิญความเครียด

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู เป็นกระบวนการฝึกอบรม ปรนเปรอ และถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ จากบิดามารดาหรือผู้ใกล้ชิดให้แก่เด็ก ซึ่งในแต่ละสังคมก็มีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ลักษณะนิสัย วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มนั้น ๆ นักจิตวิทยาพัฒนาการเชื่อว่า ประสิทธิภาพที่เด็กได้รับจากการอบรมเลี้ยงดู มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็ก ฉะนั้นพ่อแม่จึงมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังบุคลิกภาพ ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่เด็ก พฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จึงมีรากฐานมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือครอบครัว เป็นปัจจัยสำคัญประการแรก

ความหมายและความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

เซียร์และคณะ (อัญชลี หนักแน่น. 2537 : 23 – 24 ; อ้างอิงจาก Sears and other. 1957) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดวัยเด็ก ซึ่งจะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมของเด็ก ในปัจจุบันและศักยภาพของการกระทำในอนาคต ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลส่วนหนึ่งจึงเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ในสถาบันครอบครัวอันเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกสุดที่เด็กเป็นสมาชิก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เหมาะสมเพียงใดนั้น พ่อแม่จำเป็นต้องประพฤติดูปฏิบัติให้สอดคล้องกับการพัฒนาของเด็กในแต่ละวัย และในแต่ละสถานการณ์แวดล้อม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามตา วนินทานนท์ (2528 : 38) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึก และอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นทางที่ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้เด็กได้รูปแบบของการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนเอง

สรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลปฏิบัติต่อเด็ก และการเรียกร้องให้เด็กปฏิบัติต่อตน และผู้อื่นในทำนองต่าง ๆ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ของผู้อบรมเลี้ยงดู

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

ในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพทุกด้านของลูก ซึ่งความคิดนี้ปรากฏในทฤษฎีจิตวิทยาที่สำคัญ ๆ เช่น

๑. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ของ ฟรอยด์ (Freud. 1949 : 26 – 29) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของคนนั้นเริ่มมาตั้งแต่วัยทารก ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเมื่อเด็กโตขึ้น โดยเฉพาะในช่วงอายุ 1 – 5 ปี เด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เพื่อให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการ ถ้าในช่วงชีวิตตอนต้นเด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี เมื่อโตขึ้นจะมีปัญหาทางการปรับตัว และปัญหาอื่น ๆ

ส่วนทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson. 1968 : 96 – 99) และดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินทร์ ชุชม และงามตา วนินทานนท์ (2528 : 5) กล่าวว่า เด็กทารกที่ได้รับความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของมารดาตั้งแต่แรกเกิดจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจมารดา และเมื่อเติบโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา เกี่ยวกับการมีสุขภาพจิตที่ดีของเด็กโดยตรง

นอกจากแนวความคิดของนักทฤษฎีบุคลิกภาพทั้ง 2 คน ดังกล่าวแล้ว ยังมีนักจิตวิทยาคนอื่น ๆ ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ไว้เช่น

บัลด์วิน (Baldwin. 1980 : 499) กล่าวว่าลักษณะบุคลิกภาพทั้งหมดของเด็กเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ และพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กมีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดู และวิธีการลงโทษของพ่อแม่โดยตรง ซึ่งพ่อแม่ที่ใช้วิธีการลงโทษทางกายกับเด็กบ่อยครั้ง และรุนแรงมากขึ้นตามลำดับจะมีผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมต่อต้านสังคม

มูสเซน (Mussen. 1963 : 71 – 73) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรัก และความอบอุ่นเป็นสำคัญ โดยการเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรกของเด็กจะเกิดขึ้นจากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อม วิธีการอบรมเลี้ยงดู ทักษะคติ และค่านิยมของพ่อแม่จึงมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะนิสัยของเด็กในอนาคตของเด็กต่อไปด้วย

สรุปได้ว่า นักจิตวิทยาต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมจากพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กให้มีการพัฒนาการไปในทางที่ดีงาม และในทำนองเดียวกันการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ก็จะทำให้บุคลิกภาพของลูกเสียหายได้

รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการวิจัยถึงลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามวิธีการและจุดประสงค์ของแต่ละงานวิจัย ดังเช่น

โรเจอร์ส (ทศนา ทองภักดี. 2539 : 29 ; อ้างจาก Rogers. 1972 : 117) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย (Democracy) แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection)

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1973 : 303 - 304) ได้แบ่งลักษณะการควบคุมวัยรุ่นของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อสัมพันธภาพในครอบครัว และบุคลิกภาพของวัยรุ่น ออกเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian Control) ในบ้านที่เข้มงวดกวดขันจะทำให้วัยรุ่นเป็นคนที่ยอมตาม และกลัวที่ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่ที่คาดหวังให้ความรับผิดชอบมากขึ้นตามวัย ในขณะที่วัยรุ่นเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่ นั้น วัยรุ่นจะเกิดความไม่พอใจพ่อแม่ขึ้นเรื่อย ๆ การเลี้ยงดูแบบนี้จะขัดขวางไม่ให้วัยรุ่นได้เป็นตัวเองตามที่เขาต้องการด้วยเหตุผลนี้วัยรุ่นจึงสะสมความขุ่นเคืองใจอย่างรุนแรง และจะแสดงการต่อต้านโดยการไม่พูดไม่จากับพ่อแม่หรือไม่ปรึกษาหารือ ไม่ขอคำแนะนำเมื่อเวลามีปัญหา ซึ่งผลของการควบคุมเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เกิดความบาดหมางที่รุนแรงระหว่างวัยรุ่นกับพ่อแม่ได้

2. แบบประชาธิปไตย (Democratic control) วัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบประชาธิปไตยจะมีสัมพันธภาพที่ราบรื่นกับผู้ปกครองได้มากกว่าแบบแรก จากการที่วัยรุ่นชื่นชมและยอมรับนับถือในตัวพ่อแม่ จะทำให้วัยรุ่นอยากเข้าหาพ่อแม่เพื่อปรึกษาหารือเวลาที่มีปัญหา วัยรุ่นจึงมีทัศนคติที่ดีต่อพ่อแม่มากกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการควบคุมแบบเข้มงวดกวดขัน นอกจากนี้วัยรุ่นจะชื่นชมชีวิตในบ้าน ชื่นชมในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้ และไม่ลังเลที่จะแสดงออกถึงความยอมรับนับถือและความชื่นชมที่เขามีต่อพ่อแม่ ผลก็คือทำให้บรรยากาศของบ้านมีความอบอุ่นและมีการยอมรับ

3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissiveness) คือไม่มีการควบคุม ผลของการไม่ควบคุมแบบนี้จะทำให้วัยรุ่นไม่ยอมรับนับถือในตัวของพ่อแม่ ไม่ชื่นชมยินดีในสิ่งที่พ่อแม่ทำให้มีแรงจูงใจที่จะช่วยตัวเองในการดำเนินชีวิต วัยรุ่นจึงคาดหวังแบบเห็นแก่ตัว ให้พ่อแม่ทำอะไรให้ในขณะที่เขาทำอะไรตอบแทนพ่อแม่เพียงเล็กน้อยหรือไม่ตอบแทนอะไรเลย วัยรุ่นที่ได้รับอนุญาตให้ทำอะไรได้ตามใจทุกอย่างจะรู้สึกไม่ปลอดภัยและไม่มีความมั่นใจ เมื่อใดวัยรุ่นทำสิ่งที่ผิดเขาจะรู้สึกขุ่นเคืองใจต่อด้านพ่อแม่ และดำเนินว่าเป็นความผิดของพ่อแม่ที่ไม่แนะนำ หรือห้ามปรามเขา

4. แบบไม่สม่ำเสมอ (Inconsistent control) การควบคุมไม่สม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการควบคุมแบบผ่อนผัน หรือแบบเข้มงวดกวดขัน เมื่อวัยรุ่นรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรมจากความไม่สม่ำเสมอของพ่อแม่ วัยรุ่นและญาติพี่น้อง จะช่วยกันทำการต่อต้านพ่อแม่และปกป้องวัยรุ่นที่ไม่ได้รับความยุติธรรมในฐานะเป็นผู้มีความร้อนทุกข์ร้อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดบรรยากาศที่ดีในบ้าน และไม่สนับสนุนให้เกิดสายสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับวัยรุ่นเลย

สแตนลีย์ และมิทเชลล์ (อัจฉรา สุขารมณ และคนอื่น ๆ. 2528 : 10 ; อ้างอิงมาจาก Stanes and Michell. 1975) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ คือ

1. แบบปล่อยตามสบาย การเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่ให้อิสระ ไม่กวดขันไม่บังคับ ไม่อบรมเด็กปล่อยให้เด็กตัดสินใจเลือกสิ่งที่เขาคิดว่าดีที่สุดสำหรับเขาเอง พ่อแม่เพียงแต่ให้คำแนะนำบางครั้งบางคราว

2. แบบใช้อำนาจเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ชอบใช้อำนาจกับลูก แต่ก็ทราบว่สิ่งใดควรละเว้น สิ่งใดควรอบรมสั่งสอน หากไม่ทำตามก็ถูกลงโทษ

3. แบบพัฒนาทางจิตใจ การเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการเลี้ยงที่พ่อแม่รู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก และความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูกที่อยู่ในวัยเติบโต พ่อแม่ให้คำแนะนำ อบรมที่ดีแก่ลูก โดยพ่อแม่ไม่ยอมรับและเชื่อถือในการปรับปรุงตนเองของลูก พ่อแม่จะเป็นผู้วางระเบียบและกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติ และคอยควบคุมให้ลูกปฏิบัติตาม

ม.ร.ว. สมพร สุทัศนีย์ (2530 : 30) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 7 แบบ คือแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) แบบเข้มงวดกวดขัน (Firm Discipline) แบบลงโทษทางกาย (Physical Punishment) แบบให้ความคุ้มครอง (Overprotection) แบบประชาธิปไตย (Democracy) แบบรักตามใจ (Permissiveness) และแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง (Rejection)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชทานนท์ (2528 : 3 – 15) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดา รายงานว่าเป็นการปฏิบัติต่อบุตรตน ได้แสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตร มีความใกล้ชิดและได้ทำกิจกรรม

ต่าง ๆ ร่วมกับบุตร ให้การช่วยเหลือสนับสนุนและยอมรับในความสามารถของบุตร การอบรมนี้เป็นการให้ในสิ่งที่บุตรต้องการ ดังนั้นบุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะให้ความรัก ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอน ๆ โดยง่าย มีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมาก และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาที่อธิบายให้เหตุผลแก่บุตรในขณะที่มีการส่งเสริม หรือขัดขวางการกระทำของบุตรหรือลงโทษบุตร มีการให้รางวัลและลงโทษบุตรอย่างเหมาะสมการกระทำของบุตรมากกว่าที่จะปฏิบัติต่อบุตรตามอารมณ์ของตนเอง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ช่วยให้บุตรได้เรียนรู้ และรับทราบถึงสิ่งที่ควรทำหรือไม่ควรทำ มีความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบสูง และสามารถต้านทานสิ่งชั่วใจได้

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางร่างกาย หมายถึง บิดามารดาใช้วิธีลงโทษทางจิตหรือทางกายเมื่อบุตรทำผิด ซึ่งการลงโทษทางกายจะเป็นวิธีการปรับพฤติกรรม ที่บิดามารดามักใช้อย่างจงใจใช้มาก และบ่อยกว่าการให้รางวัลเมื่อเด็กทำดี การลงโทษทางกายมีประโยชน์เพียงเล็กน้อย คือ สามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่มีผลเสียต่อเด็กมากเพราะทำให้เด็กก้าวร้าว ขอบรังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า ส่วนการลงโทษทางจิตจะให้ผลดีในการช่วยเสริมสร้างจริยธรรมของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิด ว่าทำตามที่ตนต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษเด็ก ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะยับยั้งการพึ่งตนเอง และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยหมายถึง การปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ควรทำสิ่งใด และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองหรือภายใต้การแนะนำ และฝึกฝนจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ทำให้เด็กช่วยตนเองได้เร็ว และไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานไป

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวข้างต้นพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของเด็กแตกต่างกันออกไป ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ ซึ่งได้รับการสนับสนุนว่าเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วนินทานนท์. 2528) คือ แบบรักสนับสนุนมาก-น้อย แบบใช้เหตุผล-อารมณ์ แบบลงโทษทางจิต-ทางกาย แบบควบคุมมาก-น้อย และแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้าในการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบนั้น สามารถที่ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ในงาน

วิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยมีกลุ่มประชากรที่ศึกษา คือ กลุ่มเด็กวัยร่นปกติและกลุ่มเด็กวัยร่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู โดยกล่าวรวมถึงพฤติกรรมของเด็กวัยร่น ซึ่งมีพฤติกรรมปกติอันหมายถึง เด็กวัยร่นปกติและเด็กวัยร่นที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งหมายถึงเด็กวัยร่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก มีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมของวัยร่น

เป็นที่ยอมรับกันว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพมากที่สุด เด็กจึงควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองอย่างเหมาะสม เพื่อจะได้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีงานวิจัยที่ศึกษาด้านการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมไว้มากพอสมควร ดังงานวิจัยที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

1. การวิจัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย กับพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาวัยร่น

เบคเคอร์ (วัฒนา อติโชติ. 2540 : บทคัดย่อ ; อ้างอิงมาจาก Becker. 1969 : 17) ได้ศึกษา เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่ รู้จักอดทนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีลักษณะมุ่งอนาคต และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง และจากงานวิจัย พบว่าวัยร่นที่รายงานว่า ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากมี เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า วัยร่นที่รายงานว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแล้วยังมีงานวิจัย ของมูสเสนและคณะ (Mussen and Others. 1990 : 491-492) ที่ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก สามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวล และมีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ การฝึกวินัยให้แก่บุตร โดยการให้เหตุผล และให้ความรักจะทำให้บุตรมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบสูงและสามารถปรับตัวได้ดี ดังงานวิจัยของ อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการปรับตัวและวิธีแก้ไขของนักเรียนวัยร่น พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลมากมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของวัยร่น ซึ่งสอดคล้องกับ ปีทมา ศิริเวช (2541 : 218) พบว่าวัยร่นที่แก้ไข้ปัญหา และปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตนเองได้ส่วนมาก มีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ผูกพันซึ่งกันและกัน บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูด้วยความเอาใจใส่ เข้าใจยอมรับความคิดเห็นของวัยร่นอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ในทางตรงกันข้ามวัยร่นที่ทำผิดกฎหมาย ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ

ละเลยไม่เอาใจใส่ ไม่มีระเบียบลงโทษโดยขาดเหตุผลทำให้วัยรุ่นขาดที่พึ่งมีปัญหาในการปรับตัว มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ รักวิจัย (2527 : 14-17) ได้ให้ความเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลให้เด็กมีลักษณะเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผลมีความรับผิดชอบ มองโลกในแง่ดีสามารถปรับตัวและแสดงออกอย่างมั่นใจ ช่วยเหลือตัวเองและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์และจากการศึกษาของชนิดา อูร์ริกัน (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กพบว่า เด็กที่มีความก้าวร้าวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ให้การอบรมแบบปล่อยปละละเลย หรือไม่ให้ความรักสนับสนุน ส่วนเด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับที่ อรเพ็ญ นาควัชร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลและบทบาทของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือให้ความรัก เอาใจใส่ มีเหตุผล ไม่ใช่อำนาจ มีความเอื้ออาทรต่อกัน จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและปล่อยปละละเลย บำเพ็ญ วังเงิน (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาอิทธิพลของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น จากการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เช่น พฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมที่ไม่ดีไม่เหมาะสมกับครู-อาจารย์ พฤติกรรมส่วนใหญ่มาจากสภาพครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจมากเกินไปกับแบบบังคับเข้มงวดมากเกินไป

จากการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก เป็นรูปแบบหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ มีความรับผิดชอบ มีการควบคุมตนเองสูง ไม่กระทำความผิดกฎระเบียบ จากงานวิจัยข้างต้นจึงสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่าการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมแตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก ส่วนเด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยต่อไปว่า เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

2. การวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบการใช้เหตุผล-อารมณ์กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กวัยรุ่นมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ ที่สำคัญของคุณธิ โยเหลา (2537: 86-98) พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูทางบวก มีผลทางบวกกับตัวแปร

ด้านบุคลิกภาพและสังคม นั่นคือถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มากเท่าใดก็จะมีลักษณะที่พึงปรารถนาสูงขึ้นเท่านั้น และผลสรุปของงานวิจัย พบว่าการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลดีต่อบุคลิกภาพ และลักษณะทางสังคมคือการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ส่วนการเลี้ยงดูแบบอารมณ์ ไม่เป็นผลดีต่อบุคลิกภาพ และสังคมเลย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนารี เตะชะโชควิวัฒน์ (2527: 24 ; อ้างอิงจาก Baldwin, 1948 : 127-136) ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบทำอะไรมีการวางแผน มีความรับผิดชอบในตนเองในความประพฤติของตนเอง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผลเด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดทักษะในการแก้ปัญหา ขาดความรับผิดชอบ และความคิดค้นต่าง ๆ อยู่ในวงจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอฟแมน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วนิทนานนท์. 2528 : 9 ; อ้างอิงจาก Hoffman. 1970 : 339-340) ศึกษาพบว่า ในเด็กโตและเด็กวัยรุ่นที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีความสามารถด้านงานสิ่งที่ย่อยได้ มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เมื่อเด็กกระทำผิดจะรู้สึกอายและยอมรับผิด รวมทั้งการที่พ่อแม่ฝึกวินัยโดยให้เหตุผล ทำให้เด็กมีวินัยสูงกว่าการฝึกวินัย โดยใช้อำนาจและการข่มขู่ สัมพันธ์กับงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจณปัจฉิม (2520 : 15) พบว่าการที่让孩子รู้ว่าการที่พ่อแม่หรือผู้ใกล้ชิดส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมบางอย่างนั้นอยู่บนรากฐานของเหตุผล และความรักความหวังดี แต่ถ้าการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่คงเส้นคงวา ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล จะส่งผลให้เด็กไม่อาจตัดสินใจได้ว่าพฤติกรรมใดควรกระทำ พฤติกรรมใดไม่เหมาะสมไม่ควรกระทำ ในที่สุดเด็กจะเกิดความขัดข้องใจจนกลายเป็นคนก้าวร้าว และดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วนิทนานนท์ (2528 : 9) ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยาในวัยที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย ก็พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้วัยรุ่นสามารถด้านงานสิ่งที่ย่อยได้ มีความสำนึกในความรับผิดชอบสูง และมีลักษณะมุ่งอนาคตด้วยซึ่ง พัทสนา ทองภักดี (2528 : 20) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความเชื่ออำนาจภายในตนของเด็กวัยรุ่นไทยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อยหรือแบบใช้อารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับบี (Bee. 1978) ที่ให้ความเห็นว่าการชี้แจงเด็กเข้าใจในเหตุผลจะสามารถโน้มน้าวให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดา อูร์ริรักษ์ (2527) ที่พบว่า เด็กที่ก้าวร้าว พ่อแม่จะใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับความคิดเห็นของบุตร ทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

จากงานวิจัยข้างต้นพอกล่าวได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ มีความสำคัญต่อพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น คือการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมเป็นปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ซึ่งผลนี้ผู้วิจัย

จึงคาดว่ากรอบมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน กล่าวคือกรอบมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ ส่วนกรอบมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยต่อไปว่าวัยรุ่นปกติได้รับการอบมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

3. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อยกับพฤติกรรมปกติและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัยในหัวข้อดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบ ผลของการอบมเลี้ยงดูระหว่างการควบคุมมากกับการอบมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยผู้วิจัยเหล่านั้นได้ให้ความหมายของการอบมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยว่า คือการปล่อยปละละเลย ซึ่งไม่ตรงกับ ความหมายของการควบคุมน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ เพราะการควบคุมน้อยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงการปล่อยให้เด็กตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ ควรทำสิ่งใด และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กมากนัก ส่วนการควบคุมมากในการวิจัยครั้งนี้ คือการออกคำสั่งให้เด็กทำตามและบิดามารดา คอยตรวจตราว่าเด็กทำตามหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามก็จะลงโทษ เป็นต้น ซึ่งการควบคุมมากดังกล่าวนี้มีความหมายตรงกับงานวิจัยที่ค้นพบดังผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏว่าการใช้กรอบมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากในลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดผลเสียต่อตัวเด็กหลายประการ ดังเช่นงานวิจัยต่อไปนี้

งานวิจัยที่ปรากฏผลว่าการอบมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และควบคุมน้อย (แบบปล่อยปละละเลย) มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กดังต่อไปนี้ เช่นงานวิจัยของ ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537 : 36-37) ได้ศึกษาสภาพความเป็นไปในบ้านที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออกของลูกว่าบรรยากาศของการทอดทิ้งปล่อยปละละเลย ทำให้ลูกเป็นคนขาดระเบียบวินัย ก้าวร้าว เจ้าอารมณ์ เห็นแก่ตัวชอบ ข่มขู่คนอื่น บรรยากาศในครอบครัวที่แตกแยก ทำให้ลูกมีพฤติกรรมเจ็บแค้น ไม่สู้หกลึกหนึ่ ซึมเศร้า ไม่มีความสุข ไม่มีความหวัง และพฤติกรรมแสดงออกในทางก้าวร้าว ขวนขวาท อารมณ์แปรปรวน หงุดหงิด และโกรธง่าย ครอบครัวที่ช่วยเหลือเด็กมากเกินไป ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองไม่กล้าคิดกล้าทำสิ่งใด ไม่รู้จักตนเอง ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นและปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ ครอบครัวที่ปฏิเสธหรือไม่ยอมรับเด็กเป็นลูก ทำให้เด็กเจ็บขริ้ม ไม่ต้องการยุ่งเกี่ยวกับใคร หนีสังคม อิงฉิรายาผู้อื่น ครอบครัวที่ควบคุมลูกเกินไป ทำให้เด็กเป็นคนพูดปด หลอกลวงไม่ยอมรับความผิดพลาด เกิดความหวาดกลัวว่าจะเกิดความล้มเหลว ไม่กล้าทำในสิ่งใหม่ ๆ ครอบครัวที่บิดามารดาอารมณ์รุนแรงทำให้เด็กขี้ขลาด หวาดหวั่น เจ็บแค้น ไม่ค่อยพูด ไม่คิดต่อสู้ ซึมเศร้า เจ็บแค้นและบางรายมีลักษณะตรงข้ามคือ ก้าวร้าว ปากจัด อารมณ์รุนแรง เป็นต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ มูส และ มูส (Moos and Moos. 1968 : 1-2) ที่พบว่า

วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยมากหรือควบคุมบุตร ธิดามากเกินไปจะทำให้วัยรุ่นมีลักษณะเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสม เช่น จะแสดงอารมณ์โกรธ โดยไม่มีเหตุผล หรือบางครั้งใช้รูปแบบการหลบหนี เมื่อเผชิญปัญหาและแสดงพฤติกรรม ก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ เมื่อได้รับความผิดหวังมักจะโทษผู้อื่นมากกว่าตนเอง และงานวิจัยของ วัลเดส (Valdes. 1970 : 631-642) ได้ศึกษาเด็กฟิลิปปินส์ พบว่าเด็กที่ถูกทะเลาะทอดทิ้งหรือควบคุมน้อย จะมีลักษณะเป็นเด็กที่มีความคับข้องใจ ก้าวร้าว ปรับตัวไม่ได้ และมีความมุ่งร้ายและมีผลงานวิจัยในทำนองเดียวกันคือ เพค (นภา วลัย กัมพลศิริ. 2523 ; อ้างอิงมาจาก Peck. 1967) พบว่าครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันหรือปล่อยปละละเลย ทำให้เด็กมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อมารดาที่มีความตึงเครียด ก้าวร้าว และปรับตัวในสังคมไม่ได้และจากงานวิจัยของ สุชา จันทรธรม (2527) ซึ่งได้ผลสอดคล้องกันว่าผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก

งานวิจัยที่ปรากฏผลอีกประการ คือพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากมีผลต่อพฤติกรรมเด็กคืองานวิจัยของ มิลเลอร์ (Buss.1961 : 39 ; citing Miller. 1946 : 37-41) พบว่าในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น ถ้ามารดาเข้มงวดควบคุมเกินไป บุตรจะยังเกิดความหงุดหงิด และคับข้องใจมากขึ้นเท่านั้นความคับข้องใจนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความก้าวร้าว ดังเช่นที่ เรคเก (นิภา นิธิยาน. 2520 : 201 ; อ้างอิงมาจาก Radke. 1964 : 11-12) ได้กล่าวว่า ถ้าหากเด็กถูกทอดทิ้งจากบิดามารดาหรือบิดามารดาใช้วินัยมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ ไม่มีการแนะนำจะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาได้ กลายเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบ มีความวิตกกังวล เช่นเดียวกับเด็กที่ได้รับการทะนุถนอมแบบทารก จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมคล้ายทารก พฤติกรรมถดถอยและยอมตาม มีความรู้สึกไม่อบอุ่น และไม่ปลอดภัย ก้าวร้าว ขี้โอ่ง ปรับตัวได้ยาก สอดคล้องกับผลวิจัยของสมพงษ์ ธีรพัฒน์ (2517 : 48-50) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อมั่นในตัวเองและความรับผิดชอบ >

จากการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูที่กล่าวข้างต้น พบว่า ผู้วิจัยได้แบ่งการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมไว้ 2 ลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน คือการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก คู่กับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ในลักษณะของการปล่อยปละละเลย (laissez-faire) ซึ่งปรากฏว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 ประเภทนี้ ไม่ก่อให้เกิดผลดีกับตัวเด็กเลย และทำให้เกิดปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสม แต่ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ในการวิจัยครั้งนี้ ความหมายของการควบคุมน้อยต่างไปจากการปล่อยปละละเลย แต่หมายถึงการปล่อยให้เด็กตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ควรทำอะไร และเปิดโอกาสให้เป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กมากเกินไป ซึ่งลักษณะของการควบคุมน้อยเช่นนี้เมื่อเปรียบเทียบกับ การอบรมเลี้ยงดู แบบควบคุมมาก ทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น ไม่เป็นตัวของตัวเองไม่กล้าคิด ไม่กล้าตัดสินใจ กลาย

เป็นคนขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ซึ่งเป็นปัญหาทางพฤติกรรม ฉะนั้นบิดามารดาจะผ่อนคลายการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากให้ลดลงมาคือมีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ทำให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความสามารถไม่เก็บกด ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยต่อไปว่า วัยรุ่นปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย มากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

4. งานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย กับพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น

การลงโทษที่บิดามารดาใช้กับบุตร มี 2 วิธี ที่สำคัญคือ การใช้อำนาจบังคับโดยการลงโทษทางกาย การใช้วาจาคว่ำ และการลงโทษแบบจิต เช่น การงดแสดงความรักใคร่ เป็นต้น ได้มีนักวิจัยสนใจศึกษาผลของการลงโทษทั้ง 2 วิธีนี้ว่าจะก่อให้เกิดผลหรือพฤติกรรมใดกับเด็กอย่างไร ซึ่งปรากฏผลจากการวิจัยว่าการลงโทษทางกายก่อให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่นการวิจัยของ เบเกอร์ และคณะ (ประวิทย์ หลักบุญ. 2528 : อ้างอิงมาจาก Gerth and Mills. 1953 : 310 ; citing Becher and others. 1962 : 509 – 535) พบว่าเด็กที่บิดามารดาใช้วิธีการลงโทษ โดยทางร่างกาย อย่างรุนแรงเกินไปนั้นไม่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมที่รุนแรงก้าวร้าวของเด็ก แต่เป็นการทำให้เด็กมีการเก็บกด และแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่น เช่นกับเพื่อน ครู-อาจารย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอฟแมน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วนินทานนท์. 2528 : 9 , อ้างอิงมาจาก Hoffman. 1970) ได้เปรียบเทียบอิทธิพลของการลงโทษทางกายและการลงโทษทางจิต สรุปได้ว่าการลงโทษทางกายนั้นมีประโยชน์เพียงเล็กน้อยคือสามารถยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว แต่การลงโทษทางกายมีผลเสียต่อเด็กมาก เพราะสอนให้เด็กก้าวร้าวรังแก ข่มเหงผู้ที่อ่อนแอกว่า และทำให้เด็กเกลียดกลัวผู้ลงโทษ และหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการที่เด็กถูกลงโทษทางกายนั้น ส่วนการลงโทษทางจิตให้ผลดีในการเสริมสร้างจริยธรรมของเด็กอยู่บ้าง ดังเช่น งานวิจัยของ ดวงใจ กสานติกุล (2531) ที่พบว่า การบอกให้ลูกทราบถึงสาเหตุของการลงโทษ การห้ามไม่ให้ลูกทำหรือการให้ลูกทำ พ่อแม่ไม่ระบายอารมณ์โกรธใส่ลูก ไม่ลงโทษลูกตามอารมณ์ มีความสม่ำเสมอต่อการกระทำผิดของลูก คือไม่ใช่บางครั้งทำเฉย หรือบางครั้งลงโทษ ความรักความเข้าใจ ความมีเหตุผลของพ่อแม่ จะช่วยเพาะบ่มให้ลูกได้รู้จักยอมผู้อื่นอันเป็นผลพฤติกรรมที่ดีเหมาะสมของเด็กต่อไป และมีการวิจัยที่พบว่า การลงโทษทางกาย และทางจิต ก่อให้เกิดผลเสียพอ ๆ กัน คือการวิจัยของเชิร์ชและคนอื่น ๆ (Berkowilz. 1962 : 287 – 288' citing Sears and others. 1957 : 259) ที่ทำการสัมภาษณ์มารดาเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร และวิธีการปฏิบัติของตนแล้ว รายงานว่ามารดา

ที่เย็นชา และมารดาที่มีการลงโทษทางกายต่อบุตร มีส่วนให้บุตร เกิดความก้าวร้าว พอ ๆ กัน ทั้งนี้ เพราะทำให้เด็กกับข้องใจและเกิดความโกรธ ขณะเดียวกันการลงโทษนั้นจะกลายเป็นแบบอย่าง พฤติกรรมในที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่น

ผลวิจัยเหล่านี้สรุปได้ว่า การลงโทษทางกายก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังที่ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) ให้ข้อสรุปการลงโทษทางกาย เกี่ยวข้องกับการที่เด็กมีจริยธรรมต่ำ และการ โกงในวัยรุ่นตอนปลาย ส่วนการลงโทษทางจิต พบว่าเด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่าการ ลงโทษทางกาย

จากการวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย มีผลต่อ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก โดยเฉพาะการลงโทษทางกายนั้น มีผลเสียมากกว่าเด็ก เพราะเป็น รูปแบบที่เด็กจะจดจำ และนำมาแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่รุนแรง ก้าวร้าวในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนการลงโทษทางจิต มีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นแนวโน้มว่าจะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม มากกว่าการลงโทษทางกาย ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ทำให้วัยรุ่น มีพฤติกรรมที่ปกติ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่มีปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าว จะนำไปตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าวัยรุ่นปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษ ทางจิตมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

5. การวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า กับพฤติกรรมปกติ และ พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชทานนท์. 2528 : 15) ได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า จากผลการศึกษาพบ ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว เกี่ยวกับการที่เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงอย่างเด่นชัด ดังเช่นงานวิจัยของ วินเทอร์ บอททอม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามดา วณิชทา นนท์. 2528 : 14 ; อ้างอิงจาก Winterboottom : 1966) ได้ศึกษาการฝึกให้เด็กพึ่งตนเองโดยกำหนด กิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กโต เช่น รู้จักคบเพื่อนด้วยตัวเอง ช่วยงานบ้านเป็นประจำ เก็บเสื้อผ้าของใช้ ให้เข้าที่ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มารดาฝึกให้ทำกิจกรรมเหล่านี้เร็วเป็นเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ฝึกให้พึ่งตนเองช้า แม้ในงานวิจัยเรื่องนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมของวัยรุ่น แต่ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกันอยู่ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงลักษณะหนึ่งของการมีพฤติกรรมปกติเกี่ยว กับการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การมีความมั่นใจและความเพียรพยายาม เพื่อไปสู่เป้าหมาย ที่ตั้งไว้ ฉะนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จึงถือได้ว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และงานวิจัยของ สุขสมร ประพัฒน์ทอง (2521 : บทคัดย่อ) ได้กำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมจะ

ฝึกให้ เด็กเล็ก เช่น ทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเองเก็บเงินใส่กระปุกออมสิน ช่วยเหลืองานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น และได้ทำการสัมภาษณ์มารดาของเด็กชาย หญิง อายุ 7 – 10 ขวบ ผลปรากฏว่า มารดาที่รายงานว่าได้เริ่มฝึกให้เด็กทำกิจกรรมเหล่านี้เอง ภายใต้การควบคุมดูแลของมารดา ตั้งแต่เด็กเหล่านี้ อายุ 3 ขวบ เมื่อวัดปริมาณพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลในเด็ก เมื่ออายุ 7 – 10 ขวบ ปรากฏว่า เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าเด็กที่มารดา รายงานว่าได้เริ่มฝึกเด็กให้พึ่งตนเองเมื่ออายุ 5 ขวบ เป็นต้นมา หรือไม่เคยสนใจที่จะฝึกเลย

งานวิจัยที่สำคัญที่ปรากฏผลว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว – ช้า มีผลต่อพฤติกรรมในวัยต่อมา ก็คือ งานวิจัยของ อุษา จารุสวัสดิ์ (2530 : บทคัดย่อ) พบผลจากการวิจัยว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า จะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นใจตนเอง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว เด็กจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ประพฤติตนไปในทางที่ดี ชอบพึ่งพาตนเองไม่ชอบพึ่งพาผู้อื่น มีความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และการวิจัยของ พัทรินทร์ เสรี (2544 : 76) พบว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ส่วนวัยรุ่นที่ไม่ได้ติดยาเสพติดได้รับการอบรมเลี้ยงดู แบบให้พึ่งตนเองเร็ว

ผลการวิจัยทั้ง 2 เรื่องนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว มีผลต่อพฤติกรรมดีในวัยต่อมา ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้าเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในวัยต่อมา

จากงานวิจัยข้างต้น กล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ส่งผลให้เด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมในทางที่ดี เหมาะสม มีพฤติกรรมเป็นปกติ ส่วนเด็กที่ให้พึ่งตนเองช้าจะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ฉะนั้นผู้วิจัยจึงคาดการณ์ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ซึ่งการคาดคะเนดังกล่าวจะได้นำไปตั้งสมมุติฐานการวิจัยว่าวัยรุ่นปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

สรุปความเกี่ยวข้องระหว่าง การอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรมของวัยรุ่น กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบต่อไปนี้คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองช้า ทำให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นำไปสู่การกระทำผิดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลการสังเคราะห์งานวิจัย ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยนำมาใช้กำหนดสมมุติฐาน ในการวิจัยครั้งนี้ว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ และวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ปกติ และการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองช้าส่งผลให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นำไปสู่การกระทำผิดของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ในงานวิจัยนี้ผู้ที่วิจัยสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการเผชิญความเครียดเพราะการเผชิญความเครียดนั้น เป็นมูลเหตุให้วัยรุ่นมีการเลือกใช้พฤติกรรมที่แตกต่างกันได้ โดยเสนอรายละเอียดดังนี้

การเผชิญความเครียด (Coping)

ความหมายของการเผชิญความเครียด

การเผชิญความเครียด หมายถึง การแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การมีปัญหาก็ทำให้บุคคลขาดภาวะสมดุล แต่เมื่อบุคคลใช้วิธีหนึ่งวิธีใดในการเผชิญความเครียดร่างกายและจิตใจก็จะกลับเข้าสู่สภาวะตามเดิม

นอกจากความหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ได้มีผู้ให้ความหมายอื่น ๆ เช่น

การเผชิญความเครียด หมายถึง การตอบสนองทางด้านความคิด หรือพฤติกรรมเพื่อลดหรือกำจัดความกดดันทางจิต หรือสถานการณ์ความเครียด (Holahan, Valentiner & Moos. 1995 ; citing Fleishman. 1984 Personality Characteristics and Coping Patterns.) และยังมีความหมายอื่น ๆ เช่น

การเผชิญความเครียดเป็นพฤติกรรมทางความคิดและความรู้สึก ซึ่งเกิดขึ้นในการตอบสนองต่อเหตุการณ์เฉพาะเพื่อที่จะรักษาสสมดุล หรือแก้ไขความยุ่งยาก อาจกระทำโดยการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หรือปรับอารมณ์ของตนเองให้เหมาะสม โดยไม่แก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด (Frydenberg. 1993)

จากความหมายของการเผชิญความเครียดที่ยกมานี้ สรุปได้ว่า การเผชิญความเครียด หมายถึง พฤติกรรมบางประการที่บุคคลกระทำ เพื่อลดหรือกำจัดความตึงเครียดหรือความกดดันทางจิตใจจากสิ่งที่มาคุกคาม โดยบุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนตัวที่จะแก้ไขปัญหานั้น เพื่อช่วยให้ตนสามารถปรับตัวได้ดี

วิธีเผชิญความเครียด

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีเผชิญความเครียดได้มีมานานแล้ว โดยในระยะแรก ๆ เป็นการศึกษาวิธีเผชิญความเครียดโดยใช้กลวิธีทางจิต ซึ่งเน้นความสำคัญของกลวิธีป้องกันตนเอง (Ego Defence) ในการปรับตัวต่อความเครียด และความวิตกกังวล ตัวอย่างเช่น การศึกษาของ ไวลแลนท์ (Watson & Hubbard. 1996 ; citing Vaillant. 1977 Adaptation to Life., 1994 Ego Mechanisms of Defense and Personality Psychopathology.) ซึ่งปรากฏว่ามีกลวิธีป้องกันตัว (Defense Mechanism) 4 ประเภทที่บุคคลใช้ในการเผชิญความเครียด การที่บุคคลใช้กลวิธีป้องกันตัวแต่ละประเภทย่อมมีผลต่อสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ กลวิธีทั้ง 4 ประเภท ดังกล่าว ได้แก่

1. กลวิธีแบบโรคจิต (Psychotic) เช่น การปฏิเสธ การบิดเบือนความจริง และการหลงผิดโทษผู้อื่นหรือสิ่งอื่น
2. กลวิธีแบบไม่มีวุฒิภาวะ (Immature) เช่น การไม่ยับยั้งพฤติกรรม การฝันกลางวัน การโทษผู้อื่น การอุปทานว่าตนเองเจ็บตลอดเวลา (Hypochondriasis) การก้าวร้าวแบบเงียบ (Passive-Aggressive Behavior)
3. กลวิธีแบบโรคประสาท (Neurotic) เช่น การเก็บกด การใช้ข้ออ้าง การหาแพะรับบาป และการแยกตัว
4. กลวิธีแบบมีวุฒิภาวะ (Mature) เช่น การมีน้ำใจต่อผู้อื่น หรือการเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น การใช้อารมณ์ขัน (Humor) การระงับความรู้สึก การคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation) และการทดแทน (Sublimation)

อย่างไรก็ตาม วิธีการเผชิญความเครียดดังกล่าวข้างต้น เป็นวิธีที่บุคคลที่มีความผิดปกติด้านจิตใจใช้ จึงเป็นวิธีที่ไม่มีประโยชน์ในการศึกษาสำหรับคนปกติ

ฉะนั้น ในปัจจุบันนักวิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดของคนปกติมากกว่าคนที่มีความผิดปกติทางจิต เพราะการศึกษาในคนบางกลุ่มปกติย่อมมีประโยชน์กว่า เนื่องจากวิธีที่บุคคลนำมาใช้สามารถให้บุคคลแก้ปัญหาในชีวิตที่เกิดขึ้นได้ และยังสามารถทำนายพฤติกรรมและเข้าใจการปรับตัวของบุคคลเหล่านี้ได้อีกด้วย

การเผชิญความเครียดของคนปกติ ได้มีการศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดของคนปกติไว้หลายคนเช่น

ลาซารัส และ โฟล์คแมน (เพ็ญศรี วรสัมปทิต. 2537 ; อ้างอิงจาก Lazarus & Folkman. 1984 Stress, Appraisal and Coping.) ได้ศึกษาการเผชิญความเครียดของคนปกติและได้นำผลการศึกษามาแบ่ง วิธีการเผชิญความเครียดออกเป็น 2 วิธีคือ

1. วิธีมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Forms of Coping) วิธีนี้เมื่อบุคคลมีความเครียดจะมีรูปแบบการเผชิญภาวะดังกล่าว โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติม การวิเคราะห์ปัญหาการเผชิญหน้ากับปัญหา การยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามเป็นจริง รวมทั้งการนำประสบการณ์ในอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์และประเมินว่าประสบการณ์ใดให้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์มากกว่า เพื่อเลือกวิธีแก้ปัญหาคือวิธีที่ดีที่สุด ฉะนั้นการเผชิญความเครียดโดยวิธีนี้จึงมุ่งเน้นการแก้ปัญหา ซึ่งเกิดจากสิ่งแวดล้อมนั้น และแก้ปัญหาโดยตรงด้วยตนเอง เช่น การปรับสิ่งแวดล้อมที่เป็นปัญหานั้นให้มีความเหมาะสมหาทางเลือกที่พอใจ เรียนรู้ทักษะใหม่ เป็นต้น

2. วิธีมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused of Coping) เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามที่จะจัดการแก้ปัญหาโดยปรับอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์เครียดโดยมิได้มุ่งแก้ไขปัญหาระยะยาว แบ่งเป็น 2 วิธีคือ

2.1 การแก้ไขอารมณ์เพื่อลดความตึงเครียด คนส่วนมากในวิธีนี้ ซึ่งเป็นกระบวนการทางความคิดที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การปฏิเสธ การหลีกเลี่ยงปัญหา การเหม่อลอย การฝันกลางวัน การพึ่งยาเสพติด การหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การนั่งสมาธิ การออกกำลังกาย เป็นต้น

2.2 การแก้ไขอารมณ์โดยการเพิ่มความตึงเครียด เป็นการใช้กระบวนการทางความคิดโดยแสดงพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งเพิ่มอารมณ์ตึงเครียดให้กับตนเอง เช่น การตำหนิตนเองหรือผู้อื่น การลงโทษตนเอง เช่น แสดงความโกรธตนเองหรือมีการกระทำที่เป็นอันตรายกับตนเอง เป็นต้น เพราะบุคคลบางคนนั้นมียุทธศาสตร์ตึงเครียดรุนแรงที่สุดแล้วจากนั้นความรู้สึกจะดีขึ้น

สรุปได้ว่า วิธีการเผชิญความเครียดของลาซารัส และฟอล์คแมน ดังกล่าวข้างต้นแม้จะกล่าวว่า เป็นวิธีการเผชิญความเครียดของคนปกติ แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าวิธีที่มีประโยชน์คือ วิธีแรก คือวิธีมุ่งแก้ไขปัญห ส่วนวิธีที่สองคือมุ่งแก้ไขอารมณ์ ซึ่งมี 2 วิธีนั้น วิธีแรก การแก้ไขอารมณ์เพื่อลดความตึงเครียดบุคคลใช้วิธีที่มีประโยชน์อยู่บ้าง เช่น การหาแหล่งสนับสนุนทางสังคม การนั่งสมาธิ และการออกกำลังกาย แต่ยังไม่ใช่วิธีที่จะทำให้ลดโทษกับตนเอง เช่น การปฏิเสธ การพึ่งยาเสพติด เป็นต้น สำหรับวิธีที่สอง โดยการเพิ่มความตึงเครียดนั้น เห็นได้ว่าวิธีบุคคลนำมาใช้นั้นไม่ได้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง หรือกล่าวได้ว่ามีพฤติกรรมที่เป็นโทษนั่นเอง

การศึกษาการเผชิญความเครียดของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจคือ การศึกษาของคาร์เวอร์ และคณะ (Carver, et al. 1989) โดยคาร์เวอร์ และคณะ ได้แบ่งวิธีการเผชิญความเครียดออกเป็น 3 วิธีคือ

1. วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem Focused Coping) วิธีนี้บุคคลจะใช้เมื่อตนมีความเครียดก็จะแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดความเครียดโดยตรง

(Folkman, et al. 1986) เป็นการแก้ปัญหาโดยการตัดสินใจเลือกวิธีที่จะจัดการกับสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด โดยมุ่งเน้นที่ต้นเหตุของการแก้ปัญหา ซึ่งการแสดงพฤติกรรมต่อไปนี้นักทดลองเลือกใช้วิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้

1.1 การแสดงพฤติกรรมตรง (Active Coping) หมายถึง การแสดงพฤติกรรมตรงต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด เช่น การเพิ่มความพยายามในการแก้ปัญหาหรือการพยายามกระทำพฤติกรรมการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้ความเครียดที่เกิดขึ้นหมดไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การวางแผนในการแก้ปัญหา (Planning) หมายถึง การคิดเกี่ยวกับวิธีการที่จะเผชิญความเครียด โดยการคิดหาขั้นตอนที่จะนำมาใช้ และวิธีการที่จะนำมาแก้ไขปัญหานั้นได้ดีที่สุด

1.3 การยับยั้งกิจกรรมอื่น (Suppression of Competing Activity) หมายถึง การหยุดกระทำกิจกรรมหรือแผนการอย่างอื่นไว้ก่อน หรือพยายามหลีกเลี่ยงไม่กระทำพฤติกรรมอื่น เพื่อให้มีความตั้งใจในการแก้ไขปัญหา หรือจัดการความเครียดอย่างเต็มความสามารถ

1.4 การควบคุมสถานการณ์ (Restraint Coping) หมายถึง การอดทนเพื่อรอให้ถึงเวลาที่เหมาะสม และพร้อมที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้นด้วยตนเองโดยไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งอย่างพลีผลาม ซึ่งอาจทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้

1.5 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา (Seeking Social Support for Instrumental Reasons) หมายถึง การหาคำแนะนำความช่วยเหลือ หรือข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหรือแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาช่วยแก้ไขปัญหานั้น ๆ

2. วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ (Emotional Focused Coping) วิธีนี้เมื่อมีความเครียดเกิดขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อลดความกดดันทางอารมณ์ (Emotional Distress) โดยการปรับสภาพอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ของความตึงเครียดมากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง หรือเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ (สุกัญญา คมสัน. 2540 ; อ้างอิงจาก Jalowice, et al. 1982 Coping, Expectancies and Alcohol Abuse.) วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ทำให้มีความรู้สึกว่าอันตรายจากสถานการณ์นั้นลดลง แต่ความจริงแล้วอันตรายนั้นไม่ลดลง สถานการณ์ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไป แต่ขึ้นอยู่กับวิธีการปรับอารมณ์ต่อสถานการณ์นั้น ซึ่งคาร์เวอร์แบ่งวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ดังนี้

2.1 การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางสังคมเพื่อประคับประคองอารมณ์ (Seeking Social Support for Instrumental Reasons) หมายถึง การแสวงหาแหล่งทางจิตใจ ความเห็นอกเห็นใจ หรือความเข้าใจเพื่อให้รู้สึกสบายใจขึ้น แต่การแสวงหาแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์เป็นเสมือนดาบสองคม คือ บุคคลที่รู้สึกไม่ปลอดภัยจากสถานการณ์เครียดอาจรู้สึกมั่นใจขึ้น เมื่อได้รับการ

สนับสนุนทางจิตใจ ซึ่งวิธีนี้อาจส่งเสริมให้สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ แต่อีกแห่งหนึ่ง แหล่งของความเห็นอกเห็นใจบางครั้งถูกใช้เป็นแหล่งในการระบายความรู้สึกมากเกินไป ซึ่งวิธีนี้จะไม่ช่วยให้มีการปรับตัวของผู้ที่มีความเครียดได้อย่างไร

2.2 การให้ความหมายในเชิงบวก (Positive Reinterpretation and Growth) หมายถึง การอธิบายการเกิดความเครียดในทางบวก นั่นคือบุคคลคิดว่าความเครียดหรือปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเอง ซึ่งการคิดเช่นนี้ทำให้บุคคลสามารถลดความเครียดได้ แต่ไม่ได้แก้ไขที่สาเหตุของความเครียดโดยตรง

2.3 การปฏิเสธ (Denial) ในที่นี้ คาร์เวอร์ หมายถึง การปฏิเสธว่ามีความเครียดเกิดขึ้น หรือความพยายามกระทำพฤติกรรมเหมือนไม่มีความเครียดเกิดขึ้น วิธีนี้บุคคลมักใช้ในระยะแรกของการมีความเครียด ซึ่งพบว่า การปฏิเสธมีประโยชน์คือ ทำให้มีความเครียดเพียงเล็กน้อย ซึ่งอาจทำให้การแก้ไขปัญหาง่ายขึ้น แต่ในอีกแง่หนึ่ง การปฏิเสธอาจสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นก็ได้ เพราะการปฏิเสธความจริงของเหตุการณ์ มักทำให้เกิดการถกเถียงรุนแรงมากขึ้น จึงทำให้การแก้ไขปัญหายากขึ้น กล่าวได้ว่า การปฏิเสธมีประโยชน์ในระยะแรกการเผชิญความเครียด แต่ถ่วงการเผชิญความเครียดในเวลาต่อมา

2.4 การยอมรับ (Acceptance) เป็นวิธีการเผชิญความเครียดโดยยอมรับในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่ยอมรับความจริงของสถานการณ์เครียดมักเป็นบุคคลที่มีความพยายามในการแก้ไขสถานการณ์ แต่บางครั้งบุคคลก็ไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์นั้นได้ จึงมีการยอมรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น ซึ่งทำให้เกิดการเผชิญความเครียด 2 ระยะคือ ระยะแรกบุคคล ยอมรับว่ามีความเครียดเกิดขึ้นจริง และระยะที่สอง บุคคลยอมรับหรือรับรู้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ทำให้ไม่คิดหาวิธีการที่จะแก้ไขปัญหานั้น

2.5 การพึ่งศาสนา (Turning to Religion) เมื่ออยู่ภายใต้สถานการณ์เครียดที่มีสาเหตุต่าง ๆ ศาสนาอาจเป็นแหล่งสนับสนุนทางอารมณ์เพื่อเผชิญกับความเครียดที่เกิดขึ้น

3. วิธีการเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย (Less Useful Coping) เป็นวิธีการที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงหนีปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้น โดยการปฏิเสธทั้งด้านความคิดและพฤติกรรม คือ ไม่คิด และไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น วิธีนี้ประกอบด้วยพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

3.1 การติดขัดกับความเครียดและระบายความขุ่นเคือง (Focus on and Venting of motion) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลติดขัดอยู่กับความเครียด และระบายอารมณ์ขุ่นเคืองออกมา ซึ่งการมีอารมณ์เช่นนี้เป็นเวลายาวนาน ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้และอาจทำให้มีความเครียดรุนแรง

ขึ้น การติดขัดกับความเครียดอาจทำให้บุคคลไม่สนใจที่จะแก้ไขปัญหาคือ ไม่มีการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะทำให้ความเครียดหมดไป

3.2 การไม่กระทำพฤติกรรมใด ๆ ในการเผชิญความเครียด (Behavior Disengagement) หมายถึง การที่บุคคลขาดความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเครียดที่เกิดขึ้น การที่บุคคลไม่มีความพยายามแก้ไขปัญหาก็เพื่อบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมีอุปสรรคเข้ามาแทรกในเชิงทฤษฎี เนื่องจากบุคคลคิดว่าการกระทำพฤติกรรมใด ๆ ได้ผลลัพธ์ที่ไม่คุ้มค่า

3.3 การไม่ใช้ความคิด (สติปัญญา) ในการเผชิญความเครียด เป็นวิธีที่บุคคลไม่ใช้สติปัญญาเพื่อคิดหารูปแบบของพฤติกรรมที่จะแก้ไขปัญหาลดความเครียด แต่จะใช้วิธีระงับ (Suppress) เช่น การฝืนกลางวัน การหลีกหนีโดยการนอนหลับ การหมกมุ่นกับการดูโทรทัศน์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า วิธีการเผชิญความเครียดตามแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ศึกษาในเรื่องนี้แตกต่างกันไป สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกแนวคิดของคาร์เวอร์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมวิธีการเผชิญความเครียดของบุคคลได้มากที่สุด โดยคาร์เวอร์แบ่งวิธีการเผชิญความเครียดออกเป็น 3 วิธีคือ วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และวิธีการเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย ดังได้กล่าวในรายละเอียดมาแล้วข้างต้น

สำหรับการคาดคะเนเกี่ยวกับสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับวิธีเผชิญความเครียดในบุคคลที่มีพฤติกรรมปกติ และพฤติกรรมเบี่ยงเบน จึงไม่มีงานวิจัยที่จะนำมาเป็นหลักฐานเพื่อคาดคะเนในการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ลักษณะทางชีวสังคมกับวิธีการเผชิญความเครียด

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำลักษณะทางชีวสังคมหลายประการมาศึกษาร่วมด้วยดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เพศกับวิธีการเผชิญความเครียด

เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาแตกต่างกัน ฉะนั้นจึงมีพฤติกรรมต่าง ๆ แตกต่างกัน ในเรื่องของการเผชิญความเครียดก็เช่นเดียวกัน เพศชายและเพศหญิงมีวิธีการในเรื่องนี้แตกต่างกัน ดังเช่นผลการวิจัยที่ปรากฏดังนี้

เพศชายกับวิธีการเผชิญความเครียด จากการศึกษาวิจัยของแมนไฮ (Frydenberg. 1997 ; citing Manzi. 1986 Cognitive Appraisal : Stress and Coping in Teenage Employment.) เกี่ยวกับการเผชิญความเครียด พบว่า เพศชายใช้วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าการแสดงพฤติกรรมตรงมากกว่าเพศหญิง

โกลา (Gomez. 1997 ; citing Olah. 1995 Coping Strategies Among Adolescents.) การศึกษาการเผชิญความเครียด พบว่า เพศชายใช้วิธีการเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศหญิง

กอมซ์ (Gomez. 1997) ศึกษาความเชื่ออำนาจในตนและบุคลิกภาพแบบเอ ในการทำนายการเผชิญความเครียดในวัยรุ่น อายุ 14 – 17 ปี เพศชาย 252 คน เพศหญิง 216 คน โดยใช้แบบวัดวิธีการเผชิญความเครียด (ACS) ของไฟร์เดนเบิร์กและเลวิส ผลการศึกษาพบว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบสู้ปัญหาหรือแก้ไขปัญหานั้นเอง และมีความสัมพันธ์ทางลบกับวิธีเผชิญความเครียดแบบหลีกเลี่ยงหรือแบบได้ประโยชน์น้อย

ส่วนการศึกษาของฟอล์คแมนและลาซารัส (Folkman & Lazarus. 1980) พบว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศหญิง แต่พบว่า เพศชายและเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

ไฟร์เดนเบิร์กและเลวิส (Frydenberg & Lewis. 1993) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนใน Melbourne จำนวน 442 คน พบว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศหญิง โดยการขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครู หรือผู้ใหญ่คนอื่น และยังใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ด้วย โดยการหย่อนใจทางกาย เช่น เล่นกีฬาปฏิสรรูปปัญหา และเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม

แพทเทอร์สันและแมคคัปปิน (Frydenberg. 1997 ; citing Patterson & McCubbin. 1987 Adolescent Coping Style and Behaviors : Conceptualization and Measurement.) ศึกษาการเผชิญความเครียด พบว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

จริยา วัฒนโสภณ และคณะ (2536) ได้นำแบบประเมินลักษณะการเผชิญปัญหา 6 รูปแบบของบอยด์ และจอห์นสัน (Boyd & Johnson) มาศึกษาวิธีปรับตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชายใช้วิธีการปรับตัวแบบปฏิเสธสิ่งเชิงและการลงโทษหรือตำหนิตนเอง เมื่อมีความคับข้องใจ ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

นริศว์ ประมรณ (2539) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 367 คน โดยใช้แบบประเมินการเผชิญปัญหาตามแนวคิดของบอยด์และจอห์นสัน พบว่า เพศชายใช้การเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นมากกว่าเพศหญิง ซึ่งจัดเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

เพศหญิงกับวิธีเผชิญความเครียด ความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปรนี้มีผลการวิจัยปรากฏดังนี้
 จริยา วัฒนโสภณ และคณะ (2536) ศึกษาวิธีการปรับตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบประเมินลักษณะการเผชิญปัญหา 6 รูปแบบของบอยด์และ
 จอห์นสัน พบว่า เพศหญิงใช้วิธีการปรับตัวแบบกำหนดตนเอง ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบ
 มุ่งแก้ไขอารมณ์

ไฟร์เดนเบอร์ก และเลวิส (Frydenberg. 1997 ; citing Frydenberg & Lewis. 1993a Boys
 Play Sport and Girls Turn to Others : Age , Gender and Ethnicity as Determinants of Coping.)
 ศึกษาการเผชิญความเครียดของวัยรุ่น พบว่า เพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดโดยการกำหนดตนเอง
 เพื่อลดอารมณ์ตึงเครียด ซึ่งก็คือวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และยังใช้การแสวงหา
 ความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาคือด้วย

สุกัญญา คมสัน (2540) ศึกษาพฤติกรรมการเผชิญภาวะเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม
 แอลกอฮอล์ในวัยรุ่นหญิงตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนครราชสีมา
 จำนวน 277 คน โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการเผชิญภาวะเครียด ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถาม
 ของจาโลวิก ซึ่งใช้แนวคิดการเผชิญความเครียดของคาร์เวอร์ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงใช้กลวิธี
 เผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และกลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยกว่า
 เพศชาย แต่พบว่าเพศชายและเพศหญิงใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่า

นอกจากงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วนี้ยังมีผลการศึกษาของนักวิจัยคนอื่น ๆ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับ
 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศหญิงกับวิธีเผชิญความเครียด ดังนี้

กอมซ์ (1997) ศึกษาความเชื่ออำนาจในตนและบุคลิกภาพแบบเอ ในการทำนายการเผชิญ
 ความเครียดในวัยรุ่นอายุ 14 – 17 ปี เพศชาย 252 คน เพศหญิง 216 คน โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญ
 ความเครียด (ACS) ของไฟร์เดนเบอร์กและเลวิส ผลการศึกษาพบว่า เพศหญิงใช้วิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบถอยหนี ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

แพทเทอร์สัน และแมคคัปปิน (1987) ศึกษาการเผชิญความเครียด พบว่า เพศหญิงใช้วิธีการ
 คิดว่าเป็นจริงตามความปรารถนา (Wishful Thinking) เช่น การเพ้อฝัน การฝันกลางวัน และการพึ่ง
 ปาฏิหาริย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยและพบว่า เพศหญิงใช้วิธี
 เผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศชาย

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเพศและวิธีเผชิญความเครียด ซึ่งปรากฏผลแตกต่างกันไป
 ดังนี้

เฟลพ และจาร์วิส (Gomez. 1997 ; citing Phelps & Jarvis. 1994 Coping in Adolescence : Empirical Evidence for a Theoretically Based Approach to Assessing Coping.) ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

ไฟร์เดนเบอร์กและเลวิส (Frydenberg. 1997 ; citing Frydenberg & Lewis. 1991 Adolescent Coping Styles and Strategies : is there Functional and Dysfunctional Coping.) ศึกษาการเผชิญความเครียดของวัยรุ่น จำนวน 643 คน คือ เพศหญิง 58.00% เพศชาย 42.00% พบว่า เพศหญิงและเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่างกัน

และมีเพียงงานวิจัยของ นิยดา พงศ์พาศำนาญเวช (2535) ศึกษาความวิตกกังวลในการเรียน ต่อและการเผชิญปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามตัวแปรด้าน เพศ แผนการเรียน ความคาดหวังของนักเรียน อาชีพของผู้ปกครองระดับเศรษฐกิจของครอบครัว และความคาดหวังของผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า เพศส่งผลต่อคะแนนการเผชิญปัญหาไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าเพศชายและเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดหลายวิธี เช่น เพศชายส่วนใหญ่ของการวิจัยพบว่า ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แต่มีการวิจัยบางเรื่องพบว่า ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่วิธีการนี้พบในการวิจัยน้อยกว่าวิธีแรก ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

สำหรับผลการวิจัยในเพศหญิงที่เสนอไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า เพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์ น้อย มากกว่า วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ฉะนั้น จึงคาดว่าเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และ วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

อายุกับวิธีเผชิญความเครียด

ในการศึกษาเกี่ยวกับการเผชิญความเครียด นักวิจัยได้พยายามค้นหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญความเครียดหลายตัวแปร เช่น ตัวแปรทางด้านบุคลิกภาพและตัวแปรด้านเพศดังที่กล่าวมาแล้ว ความแตกต่างของอายุเป็นอีกตัวแปรหนึ่งซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด ดังเช่นผลการวิจัยที่ปรากฏดังนี้

อายุมากกับวิธีเผชิญความเครียด ได้มีการศึกษาวิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอายุมากกับวิธีเผชิญความเครียด ดังเช่น การศึกษาของคริสตแมนและคนอื่น ๆ (Christman and others. 1988) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียด ภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์ และการหา

จากโรคในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย จำนวน 70 คน อายุเฉลี่ย 58 ปี เป็นการศึกษาระยะยาว เก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ 72 ชั่วโมง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ หลังจากออกจากโรงพยาบาล โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียด ของจาโลวิช และเพาเวอร์ แบบสอบถามภาวะอารมณ์ (Profile of Mood States) และดัชนีบ่งบอกการพยากรณ์โรคของฟิล (Peel Prognostic Index) ผลการศึกษาพบว่า วิธีเผชิญความเครียด แบบมุ่งแก้ไขปัญหา และบรรเทาความรุนแรงของสถานการณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุนั้นคือ บุคคลอายุมากใช้วิธีเผชิญความเครียด แบบมุ่งแก้ไขปัญหา

เซพ – เกรน (Gomez. 1997 ; citing Seiffge – Krenke. 1993 Coping Behavior in Normal and Clinical Samples : More Similarities than Differences.) ศึกษาพบว่าวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีเพิ่มตามอายุ หรือกล่าวได้ว่าบุคคลอายุมากใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

การศึกษาของบลันชาร์ด – ฟิลด์ และไอเรียน (Blanchard – Fields and Irion. 1988) พบว่าบุคคลอายุมากจะประเมินสถานการณ์เครียดในสถานการณ์ที่รับรู้ว่าจะสามารถควบคุมหรือแก้ไขได้ จะเลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา เช่น การแก้ไขปัญหาดังตรงหรือการใช้เครื่องมือช่วยในการแก้ไขปัญหานั้น ส่วนในสถานการณ์ที่รับรู้ว่าจะไม่สามารถควบคุมหรือแก้ไขได้ บุคคลจะเลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

อายุน้อยกับวิธีเผชิญความเครียด ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรนี้ ได้มีการศึกษาวิจัยปรากฏผลดังนี้

จากการศึกษาของบลันชาร์ด ฟิลด์ และไอเรียน (1988) พบว่าบุคคลอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ เช่น กลวิธการป้องกันตนเองมากกว่าบุคคลอายุมากกว่า

คริสตแมน และคนอื่น ๆ (1988) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียดภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์ และการหายจากโรคในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย จำนวน 70 คน อายุเฉลี่ย 58 ปี เป็นการศึกษาระยะยาว เก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ 72 ชั่วโมง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ หลังจากออกจากโรงพยาบาล โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของจาโลวิช และเพาเวอร์ แบบสอบถามภาวะอารมณ์ (Profile of Mood States) และดัชนีบ่งบอกการพยากรณ์โรคของฟิล (Peel Prognostic Index) พบว่า วิธีเผชิญความเครียดที่มุ่งผ่อนคลายความตึงเครียดมีความสัมพันธ์ทางลบกับอายุนั้นคือ บุคคลอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

แมกเกร (Frydenberg. 1997 ; citing McCrae. 1982 Age Differences in the Use of Coping Mechanisms.) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดกับเหตุการณ์ในชีวิตของบุคคลอายุ 21 – 91 ปี การใช้วิธีเผชิญความเครียดบางวิธีมีแนวโน้มสัมพันธ์กับอายุ เช่น ในช่วง อายุ 50 ปี บุคคลใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบถอยหนี และแบบไม่เป็นมิตรน้อยลง นั่นคือ บุคคลอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียด

แบบถอยหนี หรือแบบไม่เป็นมิตรมากกว่าบุคคลอายุมาก ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

โฟล์คแมน และลาซารัส (Folkman & Lazarus, 1980) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดในชีวิตประจำวันของคนปกติอายุ 45 – 64 ปี จำนวน 100 คน โดยศึกษาเป็นเวลา 1 ปี ใช้วิธีสัมภาษณ์ถึงภาวะเครียด แบ่งวิธีเผชิญความเครียดออกเป็น 2 วิธีคือ วิธีมุ่งแก้ไขปัญหาและวิธีมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียด ผลการศึกษาที่เกี่ยวกับอายุ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด

แมคเน็ต (McNitt, 1987) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดในคนพิการเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีเผชิญความเครียด และความสำเร็จในการเผชิญความเครียดของคนพิการอายุ 15 – 65 ปี จำนวน 50 คน โศด 19 คน สมรส 24 คน ม่าย 7 คน ระดับการศึกษาตั้งแต่เตรียมอุดมศึกษาจนถึงปริญญาตรี ใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของลาซารัส และแบบสอบถามความสำเร็จในการเผชิญความเครียดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด

เวบสเตอร์ และคริสตแมน (Webster and Christman, 1988) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดกับการรับรู้ถึงความไม่แน่นอนของผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย อายุ 33-79 ปี จำนวน 20 คน และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของจาโลวิช ผลการศึกษาที่เกี่ยวกับอายุ พบว่า วิธีเผชิญความเครียดทั้ง 2 รูปแบบคือ วิธีมุ่งแก้ไขปัญหาและวิธีมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียดไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ

ผลการวิจัยด้านอายุกับวิธีเผชิญความเครียดดังกล่าวข้างต้นนี้ ผลการวิจัยส่วนใหญ่สรุปได้ว่า บุคคลที่อายุมากใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ส่วนบุคคลที่อายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ สำหรับผลการวิจัยที่ว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดนั้นมีผลงานวิจัยน้อยมากที่ปรากฏผลเช่นนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงคาดว่าผู้ที่อายุมากใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ส่วนผู้ที่อายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย

ระดับการศึกษากับวิธีเผชิญความเครียด

กระบวนการเรียนการสอนมีส่วนส่งเสริมการคิดและการตัดสินใจของบุคคล ช่วยให้บุคคลสามารถพิจารณาสิ่งที่มาสู่ความตนเองได้อย่างถูกต้อง สามารถประเมินสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และเลือกใช้วิธีการในการบรรเทาความเครียดได้ (ศิริพร โอภาสวัตรชัย, 2530 ; อ้างอิงจาก Lazarus, 1966. Psychological, Stress and the Coping Process.)

ระดับการศึกษาสูงกับวิธีเผชิญความเครียด มีผลการวิจัยปรากฏดังนี้

คริสต์แมน และคนอื่น ๆ (1988) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียดภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์ และการหายจากโรคในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาม จำนวน 70 คน อายุเฉลี่ย 58 ปี เป็นการศึกษาระยะยาวเก็บข้อมูล 3 ระยะ คือ 72 ชั่วโมง 1 สัปดาห์ และ 4 สัปดาห์ หลังออกจากโรงพยาบาล โดยใช้แบบวัดเผชิญความเครียดของจาโลวิช และเพาเวอร์ แบบสอบถามภาวะอารมณ์ (Profile of Mood States) และดัชนีบ่งบอกการพยากรณ์โรคของพีล (Peel Prognostic Index) พบว่า วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการศึกษา นั่นคือระดับการศึกษาสูง ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

สุกัญญา คมสัน (2540) ศึกษาพฤติกรรมการเผชิญภาวะความเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจในเขตจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 277 คน โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการเผชิญภาวะเครียด ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของจาโลวิช ซึ่งใช้แนวคิดการเผชิญความเครียดของคาร์เวอร์ ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า

ระดับการศึกษาค่ำกับวิธีเผชิญความเครียด จากการศึกษาของคริสต์แมนและคนอื่น ๆ (1988) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียด ภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์และการหายจากโรคในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่าวิธีเผชิญความเครียดที่มุ่งผ่อนคลายความตึงเครียด มีความสัมพันธ์ทางลบ กับระดับการศึกษา นั่นคือ ระดับการศึกษาค่ำใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

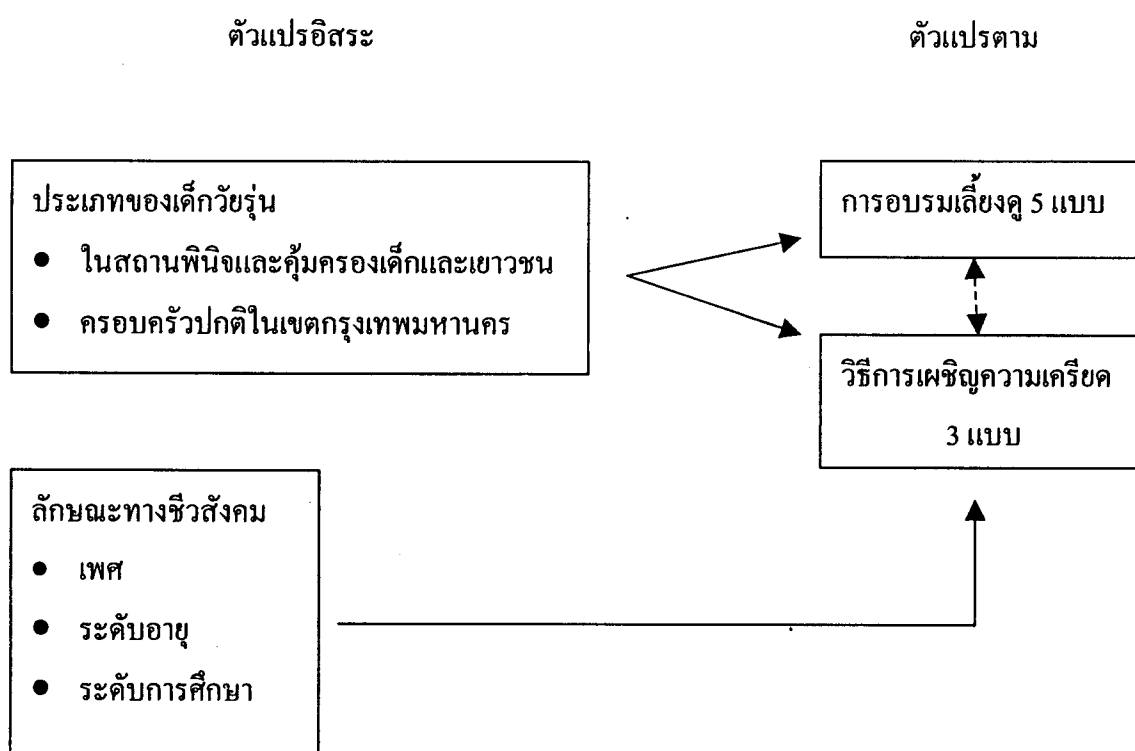
และจากการศึกษาของ สุกัญญา คมสัน (2540) ดังกล่าว พบว่า วัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการศึกษาในระดับ ปวช. ใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบหลีกเลี่ยงสูงกว่าผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนระดับการศึกษาอื่น มีการใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบหลีกเลี่ยงไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้การศึกษาของแมคเน็ต (1987) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีเผชิญความเครียด และความสำเร็จในการเผชิญความเครียดของคนพิการอายุ 15-65 ปี จำนวน 50 คน โศด 19 คน สมรส 24 คน หม้าย 7 คน ระดับการศึกษาตั้งแต่เตรียมอุดมศึกษาจนถึงปริญญาตรี ใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของลาซาร์ส และแบบสอบถามความสำเร็จในการเผชิญความเครียดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด

แม้ว่าผลการวิจัยที่ศึกษาถึงระดับการศึกษากับวิธีเผชิญความเครียดจะยังมีไม่มากนัก แต่ก็สามารถแสดงแนวโน้มของตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนี้ได้พอสมควรคือบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงจะ

ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าจะใช้วิธีมุ่งแก้ไขอารมณ์ ในการวิจัยครั้งนี้จึงคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปรนี้ เช่นเดียวกับการวิจัยที่ผ่านมา คือบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา ส่วนบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
2. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
3. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย น้อยกว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
4. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
5. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมากกว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
6. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก แต่ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่า
7. เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
8. เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
9. เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
10. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ใช้วิธีเผชิญความเครียด แบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อย แต่แก้ปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
11. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

12. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีความสัมพันธ์กันระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียด
13. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กมีความสัมพันธ์กัน ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก บ้านเมตตา และบ้านปราณี และเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ จำนวน 300 คน โดยการสุ่มจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตา จำนวน 75 คน บ้านปราณี จำนวน 75 คน และสุ่มเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร เขตหลักสี่ จำนวน 75 คน ในโรงเรียนการเคหะท่าทราย จำนวน 38 คน และโรงเรียนทุ่งสองห้องวิทยา 1 จำนวน 37 คน และเขตพระนคร จำนวน 75 คน ในโรงเรียนวัดบวรนิเวศ จำนวน 37 คน และโรงเรียนวัดสังเวช จำนวน 38 คน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรผู้วิจัยใช้จำนวนจากประชากรของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเป็นหลัก โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (เพ็ญศรี วรสัมปติ. 2537)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \quad \alpha ; = .05$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อน (ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากตัวอย่างประชากร) เท่าที่ยอมรับได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

1. แบบวัดลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อม เพศ อายุ และระดับการศึกษา ซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

สภาพแวดล้อม

☐ อยู่กับครอบครัวปกติ ☐ อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

เพศ

☐ ชาย ☐ หญิง

อายุ

☐ 13 ปี – 15 ปี ☐ 15 ปี 1 วัน – 18 ปี

ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือสูงกว่า

2. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) จำนวนอย่างละ 10 ข้อ รวม 50 ข้อ ซึ่ง ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528) ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย ได้เท่ากับ 0.70 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.59 และการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.57

2.1 ลักษณะของแบบสอบถาม การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 แบบ มีลักษณะให้จัดตอบ 50 ข้อ แบบสอบถามของการอบรมเลี้ยงดู แต่ละแบบมี 10 ข้อ คือ

2.1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เริ่มตั้งแต่ข้อ 1-10

2.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ เริ่มตั้งแต่ข้อ 11-20

2.1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย เริ่มตั้งแต่ข้อ 21-30

2.1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย เริ่มตั้งแต่ข้อ 31-40

แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จาก "จริงที่สุด" ถึง "ไม่จริงเลย" จำนวน 40 ประโยค

2.1.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า เริ่มตั้งแต่ข้อ 41-50

แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค และมาตราส่วนประเมินค่า 11 หน่วย จาก "ฝึก 1 ขวบ" ถึง "ไม่ได้ฝึกเลย" จำนวน 10 ประโยค

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย

(0) พ่อแม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล - อารมณ์

(0) เมื่อฉันทำความผิดพ่อแม่จะเปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะดุด่า หรือลงโทษเสมอ

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก - น้อย

(0) พ่อแม่ให้ฉันเป็นคนตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัว

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต - ทางกาย

(0) พ่อแม่มักจะลงโทษฉันด้วยการดุด่า

☐

จริงที่สุด

☐

จริง

☐

ค่อนข้างจริง

☐

ค่อนข้างไม่จริง

☐

ไม่จริง

☐

ไม่จริงเลย

ตัวอย่าง แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้ฟังตนเองเร็ว - ช้า

(0) พ่อแม่ฝึกให้ฉันพับผ้าเองเมื่ออายุ

☐

1 ขวบ

☐

2

☐

3

☐

4

☐

5

☐

6

☐

7

☐

8

☐

9

☐

10

☐

ไม่ได้ฝึก

2.2 เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 4 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก-น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล-อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต-ทางกาย เกณฑ์การให้คะแนน ในการตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 1 ถึง 6 คะแนน และคะแนนรวม จาก 10 ถึง 60 คะแนน ในแต่ละแบบของการอบรมเลี้ยงดู คะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมของการอบรมเลี้ยงดู ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย แสดงว่า ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก และการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย

ข้อความทางบวก

ตอบจริงที่สุด	ให้	6	คะแนน
ตอบจริง	ให้	5	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	4	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	3	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	2	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางลบ

ตอบจริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบจริง	ให้	2	คะแนน
ตอบค่อนข้างจริง	ให้	3	คะแนน
ตอบค่อนข้างไม่จริง	ให้	4	คะแนน
ตอบไม่จริง	ให้	5	คะแนน
ตอบไม่จริงเลย	ให้	6	คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว-ช้า ในการตอบแบบทดสอบนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อจาก 0 ถึง 10 คะแนน และคะแนนรวม จาก 0 ถึง 100 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย แสดงว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า

ตอบ	1	ขวบ	ให้	10	คะแนน
ตอบ	2	ขวบ	ให้	9	คะแนน
ตอบ	3	ขวบ	ให้	8	คะแนน
ตอบ	4	ขวบ	ให้	7	คะแนน
ตอบ	5	ขวบ	ให้	6	คะแนน
ตอบ	6	ขวบ	ให้	5	คะแนน
ตอบ	7	ขวบ	ให้	4	คะแนน
ตอบ	8	ขวบ	ให้	3	คะแนน
ตอบ	9	ขวบ	ให้	2	คะแนน
ตอบ	10	ขวบ	ให้	1	คะแนน
ตอบ	ไม่ได้ฝึก	ให้	0	คะแนน	

3. แบบวัดวิธีเผชิญความเครียด

ผู้วิจัยใช้แบบวัดวิธีเผชิญความเครียดของสินวล จำคำ (2544) ซึ่งมี ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบวัดวิธีเผชิญความเครียด 3 แบบ คือ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย แบบวัดนี้มี ลักษณะให้เลือกตอบ ประกอบด้วย ข้อความและมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว จาก “ไม่จริงเลย” ถึง “จริงที่สุด” โดยวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา และวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ประกอบด้วยข้อคำถามด้านละ 20 ข้อ ส่วนวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย ประกอบด้วย ข้อคำถาม 12 ข้อรวมทั้งสิ้น 52 ข้อ

การให้คะแนนแบบวัด

ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน
ไม่จริง	ให้	2	คะแนน
จริง	ให้	3	คะแนน
จริงที่สุด	ให้	4	คะแนน

การรวมคะแนน ผู้วิจัยรวมคะแนนเป็นรายด้านโดยวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา และวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่ละด้านมีคะแนนระหว่าง 20 – 80 คะแนน ส่วนวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มีคะแนนระหว่าง 12 – 48 คะแนน

ความหมายคะแนน สำหรับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ย 50 คะแนน แสดงว่าบุคคลนั้นใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบนั้นสูงกว่าผู้ที่ได้ คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดวิธีเผชิญความเครียดคือ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.77 และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

ตัวอย่างแบบวัดวิธีเผชิญความเครียด

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความตึงเครียดในจิตใจ ข้าพเจ้าเลือกกระทำได้ดังนี้

คำตอบ				
ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
	ไม่จริง เลย	ไม่จริง	จริง	จริง ที่สุด
วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา				
1. ข้าพเจ้ามุ่งใช้ความพยายามของข้าพเจ้าในการกระทำบางอย่างเกี่ยวกับปัญหานั้น				
วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์				
2. ข้าพเจ้าพูดคุยกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกของข้าพเจ้า				
วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย				
3. ข้าพเจ้าแสดงออกถึงความรู้สึกขุ่นเคืองของข้าพเจ้า				

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ติดต่อคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล
2. ติดต่อผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก บ้านเมตตา บ้านปรางค์ และโรงเรียนในเขตหลักสี่ และเขตพระนคร เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยขอนัดวัน เวลา ที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และวิธีเผชิญความเครียด
2. ใช้สถิติค่าที (t - test) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 11
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 12 ถึงข้อ 13

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ความมุ่งหมายที่สำคัญของงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาวิธีเผชิญความเครียดของวัยรุ่นที่มีสถานะแวดล้อมแตกต่างกัน คือ อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร และ ศึกษาตัวแปรที่เป็นปัจจัยรองคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่มีต่อการเผชิญความเครียด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถาบันการศึกษา ระดับสูง องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุคคล เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนป้องกัน และแก้ไขปรับปรุงในบุคคลที่มีปัญหาต่าง ๆ

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตาและบ้านปรานี และ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนแรกจะเสนอข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบไปด้วย ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ และขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ หลังจากนั้นได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียดต่าง ๆ ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับวิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีด้วยกัน 2 ชนิด ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติค่าที (t-test)
- 2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

เพื่อความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกัน จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนวิธีเผชิญความเครียดแต่ละแบบ และ ค่าเฉลี่ยของคะแนนการอบรมเลี้ยงดู
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน t-Distribution
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตาและบ้านปรานี และเด็กวัยรุ่นชายและหญิง อายุระหว่าง 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 300 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

	ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	166	55.3
	หญิง	134	44.7
	รวม	300	100
ประเภท	เด็กในครอบครัวปกติ	150	50
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	50
	รวม	300	100
อายุ	13-15 ปี	141	47
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	159	53
	รวม	300	100
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3 หรือต่ำกว่า)	240	80
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6หรือสูงกว่า)	60	20
	รวม	300	100

จากตาราง 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

เป็นเพศชายจำนวน 166 คน (ร้อยละ 55.3) เพศหญิงจำนวน 134 คน (ร้อยละ 44.7) เป็นเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กจำนวน 150 คน (ร้อยละ 50) เป็นเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติจำนวน 150 คน (ร้อยละ 50) อายุระหว่าง 13 – 15 ปี จำนวน 141 คน (ร้อยละ 47) อายุระหว่าง 15 ปี 1 วัน – 18 ปี จำนวน 159 คน (ร้อยละ 53) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่าจำนวน 240 คน (ร้อยละ 80) ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่าจำนวน 60 คน (ร้อยละ 20)

ตาราง 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ และในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

	บุคคลใกล้ชิด	จำนวน	ร้อยละ
พ่อ	ครอบครัวปกติ	45	58.4
	สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	32	41.6
แม่	ครอบครัวปกติ	92	47.7
	สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	101	52.3
อื่น ๆ	ครอบครัวปกติ	13	43.3
	สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	28	56.7

จากตาราง 2 บุคคลที่ใกล้ชิดกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคือ แม่ จำนวน 193 คน (ร้อยละ 64.3) พ่อ จำนวน 77 คน (ร้อยละ 25.7) และบุคคลอื่นๆ เช่น ลุง ป้า น้า อา จำนวน 30 คน (ร้อยละ 10)

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมุติฐาน

สมมุติฐานข้อ 1 – 11 เป็นการศึกษาวิธีการเผชิญความเครียดของกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ ประเภท เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน ทดสอบด้วยการใช้สถิติค่า t (t-test) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่า t

สมมุติฐานข้อ 1

1. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ประเภท	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบรักสนับสนุน	เด็กในครอบครัวปกติ	150	44.9	5.59	2.603*
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	43.05	6.65	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 2

2. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 4
ตาราง 4 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ประเภท	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบใช้เหตุผล	เด็กในครอบครัวปกติ	150	37.46	5.98	1.963
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	36.11	5.9	

จากตาราง 4 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 3

3. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 5
ตาราง 5 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ประเภท	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบควบคุม	เด็กในครอบครัวปกติ	150	40.37	6.1	0.95
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	39.66	6.77	

จากตาราง 5 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อยไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 4

4. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 6
ตาราง 6 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ประเภท	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบลงโทษทางจิต	เด็กในครอบครัวปกติ	150	36.76	6.22	-0.723
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	37.24	5.24	

จากตาราง 6 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 5

5. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 7
ตาราง 7 การเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดู	ประเภท	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบพึ่งตนเองเร็ว	เด็กในครอบครัวปกติ	150	42.12	14.39	6.294*
	เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก	150	31.87	13.82	

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 6

6. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหาและแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก แต่ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่า ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติกับเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

	วิธี	N	$\bar{X}$	SD	t
1. มุ่งแก้ปัญหา	เด็กปกติ	150	55.62	7.506	*1.699
	เด็กสถานพินิจ	150	54.32	5.610	
2. มุ่งแก้ไขอารมณ์	เด็กปกติ	150	51.84	6.895	-.151
	เด็กสถานพินิจ	150	51.95	4.659	
3. ได้ประโยชน์น้อย	เด็กปกติ	150	30.03	4.665	-1.142
	เด็กสถานพินิจ	150	30.59	3.671	

*มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหาเร็วกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

สมมติฐานข้อ 7

7. เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงใน ตาราง 9

ตาราง 9 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ของเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิงในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีเผชิญความเครียด	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	ชาย	162	54.26	6.48	-2.273
	หญิง	134	56.22	8.33	
แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	ชาย	162	57.71	5.93	-1.203
	หญิง	134	52.64	7.38	
แบบได้ประโยชน์น้อย	ชาย	162	30.62	3.88	1.674
	หญิง	134	29.81	4.49	

จากตาราง 9 พบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นเพศหญิงทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 8

8. เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 10

ตาราง 10 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิงในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีเผชิญความเครียด	เพศ	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	ชาย	162	54.26	6.48	-2.273
	หญิง	134	56.22	8.33	
แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	ชาย	162	57.71	5.93	-1.203
	หญิง	134	52.64	7.38	
แบบได้ประโยชน์น้อย	ชาย	162	30.62	3.88	1.674
	หญิง	134	29.81	4.49	

จากตาราง 10 พบว่า เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อยไม่แตกต่างจากเพศชาย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 9

9. เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีเผชิญความเครียด	อายุ	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	13 – 15 ปี	140	51.86	6.47	-0.656
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	157	52.36	6.78	
แบบได้ประโยชน์น้อย	13 – 15 ปี	140	30.07	4.15	-0.704
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	157	30.41	4.21	

จากตาราง 11 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 10

10. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อย แต่แก้ปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 12

ตาราง 12 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีเผชิญความเครียด	อายุ	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	13 – 15 ปี	140	55.45	7.09	0.655
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	157	54.88	7.72	
แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	13 – 15 ปี	140	51.86	6.47	-0.656
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	157	52.36	6.78	
แบบได้ประโยชน์น้อย	13 – 15 ปี	140	30.07	4.15	-0.704
	15 ปี 1 วัน – 18 ปี	157	30.41	4.21	

จากตาราง 12 พบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมากกว่าและน้อยกว่า ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 11

11. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 13

ตาราง 13 การเปรียบเทียบการใช้วิธีเผชิญความเครียดตามระดับการศึกษาของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ และที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

วิธีเผชิญความเครียด	ระดับการศึกษา	N	$\bar{X}$	SD	t
แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	140	54.92	6.53	-0.256
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่า	157	55.17	7.15	
แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	140	51.93	5.74	0.182
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่า	157	51.77	6.42	
แบบได้ประโยชน์น้อย	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	140	30.28	3.99	-0.22
	มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือสูงกว่า	157	30.42	5	

จากตาราง 13 พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อยที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 12

12. การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก	-0.061	0.075	-0.076

จากตาราง 14 พบว่าในเด็กครอบครัวปกติ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 15 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล กับวิธีเผชิญความเครียดในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล	0.295*	0.041	-0.008

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่าในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบความสัมพันธ์

ตาราง 16 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก กับ วิธีเผชิญความเครียดในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ควบคุมน้อย-มาก	0.015	0.148	0.046

จากตาราง 16 พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 17 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ลงโทษทางกาย-จิต	0.026	0.14	0.205*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 17 พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 18 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว	0.227*	0.094	0.046

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่าในกลุ่มเด็กวัยรุ่นปกติที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

สมมุติฐานข้อ 13

13. การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตาราง 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก	0.261*	0.292*	0.144

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 19 พบว่าในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย-มาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 20 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล	-0.094	0.011	-0.292*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 20 พบว่าในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล มีความสัมพันธ์เชิงลบกับวิธีเผชิญความเครียดแบบให้ประโยชน์น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 21 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก	0.156	0.118	0.011

จากตาราง 21 พบว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตาราง 22 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ลงโทษทางกาย-จิต	0.134	0.179*	0.186*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่าวิธีการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต มีความสัมพันธ์ทางบวก กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ นอกนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

ตาราง 23 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว กับวิธีเผชิญความเครียด ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ตัวแปร	วิธีเผชิญความเครียด		
	แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	แบบได้ประโยชน์น้อย
การอบรมเลี้ยงดูแบบ ให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว	0.077	0.130	-0.047

จากตาราง 23 พบว่าวิธีการเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว ไม่มีความสัมพันธ์กันกับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้าน ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน
5. เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียดทั้งในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ

สมมติฐาน

1. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
2. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
3. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
4. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
5. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
6. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาและแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก แต่ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่า

7. เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

8. เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชายที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

9. เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

10. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ใช้วิธีเผชิญความเครียด แบบมุ่งแก้ไขปัญหา และแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อย แต่แก้ปัญหามุ่งแก้ไขอารมณ์ น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

11. เด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

12. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีความสัมพันธ์กันระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียด

13. เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กมีความสัมพันธ์กัน ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) จากเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กับเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ จำนวน 300 คน โดยการสุ่มจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตา จำนวน 75 คน บ้านปรานี จำนวน 75 คน และสุ่มเด็กวัยรุ่นเพศชายและหญิง อายุ 13 – 18 ปี ที่อยู่ในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร เขตหลักสี่ จำนวน 75 คน ในโรงเรียนการเคหะท่าทราย จำนวน 38 คน และโรงเรียนทุ่งสองห้องวิทยา 1 จำนวน 37 คน และเขตพระนคร จำนวน 75 คน ในโรงเรียนวัดบวรนิเวศ จำนวน 37 คน และโรงเรียนวัดสังเวช จำนวน 38 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ตอน คือ

1. แบบสอบถามลักษณะทางชีวสังคม ได้แก่ สภาพแวดล้อม เพศ อายุ และระดับการศึกษา
2. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ ดวงเดือน พันธมนนาวัน (2528)

แบบสอบถามนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ 5 ข้อ แต่ละแบบมี 10 ข้อ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย – มาก จำนวน 10 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.70
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ – เหตุผล จำนวน 10 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.63
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย – มาก จำนวน 10 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.72
4. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย – จิต จำนวน 10 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.59
5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า – เร็ว จำนวน 10 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.57

3. แบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียด ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียดของ สีนวล จำคำ (2544)

แบบสอบถามนี้มีลักษณะให้เลือกตอบ เป็นแบบวัดวิธีเผชิญความเครียด 3 ประการ คือ

1. วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา จำนวน 20 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.84
2. วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ จำนวน 20 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.77
3. วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย จำนวน 12 ข้อ
มีระดับความเชื่อมั่น 0.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และวิธีเผชิญความเครียด
2. ใช้สถิติค่าที (t - test) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ถึงข้อ 11
3. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการทดสอบสมมติฐานข้อ 12 ถึงข้อ 13

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐานข้อ 1 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยตามสมมติฐานข้อนี้พบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อ 2 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่แตกต่างจากเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 3 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อยกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 4 เด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 5 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึงตนเองเร็ว มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 6 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา และ แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก แต่ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่า

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ เลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา มากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

สมมุติฐานข้อ 7 เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิง ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นเพศหญิงที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่เป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานข้อ 8 เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นเพศชาย ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นเพศชาย ที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

สมมุติฐานข้อ 9 เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

สมมุติฐานข้อ 10 เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ มากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุน้อย แต่แก้ปัญหาแบบได้ประโยชน์น้อย น้อยกว่าเด็กวัยรุ่น ที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อยกว่าและน้อยกว่า ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อ 11 เด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข อารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาต่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา มากกว่าวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ทั้งที่อยู่ในครอบครัว ปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

สมมติฐานข้อ 12 การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเครียดในเด็กวัยรุ่นที่ อยู่ในครอบครัวปกติ

ผลวิจัยพบว่า ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย- มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้งแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และ แบบได้ประโยชน์น้อย ส่วนการเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวิธีเผชิญ ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ ตั้งไว้

การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย-มาก ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียด แบบได้ประโยชน์น้อยที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า-เร็ว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญ ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อ 13 การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับการเผชิญความเครียดในเด็กวัยรุ่นที่ อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลวิจัยพบว่า ในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก การอบรมเลี้ยงดูแบบ รักสนับสนุนน้อย-มาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา และ แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการอบรม เลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์-เหตุผลมีความสัมพันธ์เชิงลบกับวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม น้อย-มากไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกาย-จิต มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า-เร็ว ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 5 ด้านในกลุ่มเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า .

1.1 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากกว่าเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็กให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีงาม ดังที่ทฤษฎีวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud, 1949 :26-29) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลิกภาพของคนนั้น เริ่มมาตั้งแต่วัยทารก โดยเฉพาะในช่วงอายุ 1-5 ปี เด็กจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เพื่อให้เด็กได้รับการตอบสนองความต้องการ ถ้าในช่วงชีวิตตอนต้น เด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี เมื่อโตขึ้นจะมีปัญหาการปรับตัวและปัญหาอื่น ๆ และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erikson, 1968:96-99) และดวงเดือน พันธุนาวิณ ธานินทร์ ชุชม และงามตา วนิทานนท์ (2528:5) กล่าวว่า เด็กทารกที่ได้รับการมีความสุข ความพอใจจากการดูแลอย่างใกล้ชิดของมารดาตั้งแต่แรกเกิดจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจมารดา และเมื่อเติบโตขึ้นจะแผ่ขยายความรู้สึกรักใคร่ไว้วางใจนี้ไปยังผู้อื่น และสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ ซึ่งจะทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดีในเวลาต่อมา นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีที่สนับสนุนความสำคัญของการให้ความรักและความอบอุ่นกับลูกดังเช่นที่มูสเซน (Mussen, 1963 : 71-73) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรักและความอบอุ่นเป็นสำคัญ

ดังนั้น เด็กที่ได้รับการรักสนับสนุนมากมีแนวโน้มจะเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมปกติ มีบุคลิกภาพที่ดีและมีจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบสนับสนุนน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเบคเคอ (วัฒนา อติโชติ, 2540 : บทคัดย่อ ; อ้างอิงมาจาก Becker, 1969 :17) พบว่า วัยรุ่นที่รายงานว่า ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าวัยรุ่นที่รายงานว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย และจากงานวิจัยของอรพินท์ ชุชม และอัจฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาปัญหาการปรับตัวและวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนวัยรุ่น พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของ

วัยรุ่น และสอดคล้องกับ ปัทมา ศิริเวช (2541:218) พบว่าวัยรุ่นที่แก้ไขปัญหาและปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ รับผิดชอบตนเองได้ส่วนมากมีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ผูกพันซึ่งกันและกัน

ในทางกลับกันสำหรับวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่มีปัญหาจะมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบรักและสนับสนุนน้อย มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติ ซึ่งก็เป็นการสนับสนุนทฤษฎีข้างต้นด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา อูร์ริรักษ์ (2527 :บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก พบว่าเด็กมีความก้าวร้าวส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ให้การอบรมแบบปล่อยปละละเลย หรือไม่ให้ความรักสนับสนุน และงานวิจัยของอรเพ็ญ นาควัชร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลและบทบาทของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือให้ความเอาใจใส่ มีเหตุผล ไม่ใช่อำนาจ เอื้ออาทรต่อกัน จะมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกดขี่และปล่อยปละละเลย

1.2 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลไม่แตกต่างจากเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญเพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กวัยรุ่น เนื่องจาก เด็กวัยรุ่นแต่ละคนอาจได้รับการเลี้ยงดูหลายรูปแบบผสมผสานกัน เช่น การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย การเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว เป็นต้น ซึ่งอิทธิพลจากการเลี้ยงดูในรูปแบบอื่น ๆ ที่ผสมผสานกัน รวมทั้งปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมอื่น ได้แก่ โรงเรียน อาจารย์ เพื่อน สื่อต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลในการหล่อหลอมบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น

ผลการศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของบี (Bee. 1978) ที่ให้ความเห็นว่าการชี้แจงเด็กให้เข้าใจในเหตุผล จะสามารถโน้มน้าวให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ และงานวิจัยของชนิตา อูร์ริรักษ์ (2527) ที่พบว่า เด็กที่ก้าวร้าว พ่อแม่จะใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ ไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับความคิดเห็นของบุตร ทำให้บุตรมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังไม่เป็นไปตามผลการศึกษาของคุชฎ โยหลา (2537 : 86-98) และสุนารี เตชะ โชควิวัฒน์ (2527 :24; อ้างอิงจาก Balwin. 1948: 127-136) ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบทำอะไรมีการวางแผน มีความรับผิดชอบในตนเอง และความประพฤติของตนเอง ผลการศึกษานี้ยังไม่สนับสนุนงานวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน

อรพินท์ ชูชม และงามตา อนินทนนท์ (2528:9) ศึกษาปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทยซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้วัยรุ่นด้านทานสิ่งที่ช่วยได้

1.3 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่า รากฐานดั้งเดิมของครอบครัวไทยเป็นครอบครัวแบบขยาย คือ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกันในครอบครัวเดียว พ่อแม่จะดูแลลูกจนกระทั่งลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ และภายในบ้าน เด็กจะถูกอบรมให้เคารพนับถือญาติพี่น้องเป็นลำดับชั้น และบุตรหลานมักจะถูกรับสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังและอยู่ในโอวาทผู้ใหญ่ ดังนั้น เด็กไทยทั่วไปมีแนวโน้มที่จะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจด้วยตนเอง และมักให้ผู้ใหญ่ควบคุมให้เป็นไปตามที่ต้องการ

นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมาก-น้อย อาจไม่ใช่ปัจจัยสำคัญปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ทั้งนี้เพราะเด็กวัยรุ่นแต่ละคนถูกเลี้ยงดูในรูปแบบที่ผสมผสานกัน อาทิเช่น การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ฯลฯ ประกอบด้วยอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น โรงเรียน เพื่อน อาจารย์ สื่อต่าง ๆ อันจะมีอิทธิพลในการหล่อหลอมให้เกิดบุคลิกภาพและพฤติกรรมของวัยรุ่นอีกด้วย

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Miller (Buss. 1961: 39 ; citing Miller. 1946 : 37-41) ซึ่งพบว่าในการอบรมเลี้ยงดูบุตรนั้น ถ้ามารดามีเข้มงวดควบคุมเกินไป บุตรจะยังเกิดความหงุดหงิดและคับข้องใจมากขึ้นเท่านั้น ความคับข้องใจนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความก้าวร้าวและงานวิจัยของเรคเก (นิภา นิธยาชน. 2520 :201 ; อ้างอิงมาจาก Radke. 1964 : 11-12) ได้กล่าวไว้ว่า หากเด็กถูกทอดทิ้งจากบิดามารดาหรือบิดามารดาใช้วินัยมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ไม่ปล่อยให้เด็กได้ตัดสินใจ จะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการแก้ไขปัญหาได้ นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (2517 : 48-50) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมของพ่อแม่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความเชื่อมั่นในตัวเองและความรับผิดชอบ

1.4 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจอธิบายได้ว่า การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตไม่ใช่ปัจจัยสำคัญเพียงปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพหรือพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น เนื่องจากเด็กวัยรุ่นแต่ละคนได้รับการเลี้ยงดูในหลายแบบผสมผสานกัน ดังที่ได้เคยกล่าวมาแล้ว ประกอบกับปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น โรงเรียน อาจารย์ เพื่อน สื่อต่าง ๆ มีผลต่อบุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นทั้งสิ้น นอก

จากนี้ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมีอยู่ทั่วไปทั้งในครอบครัวของเด็ก ในครอบครัวปกติหรือในครอบครัวของเด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ผลการศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเชียร์และคนอื่น ๆ (Berkowitz. 1962 :287-288 ; citing Sears and others. 1957 :259) ที่พบว่า การลงโทษทางกายและทางจิตก่อให้เกิดผลเสียพอ ๆ กัน โดยมารดาที่มีการลงโทษทางกายต่อบุตร และมารดาที่เ็นชา มีส่วนทำให้บุตรเกิดความก้าวร้าว พอ ๆ กัน ทั้งนี้เพราะทำให้เด็กคับข้องใจและเกิดความโกรธ ขณะเดียวกัน การลงโทษนั้นจะกลายเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่น แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงเดือน พันธมนาวิน (2521) ที่ให้ข้อสรุปว่า การลงโทษทางกายเกี่ยวข้องกับที่เด็กมีจริยธรรมต่ำและการโกงในวัยรุ่นตอนปลาย ส่วนการลงโทษทางจิต พบว่าเด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกว่าการลงโทษทางกาย

1.5 เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สามารถอธิบายได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วขึ้นเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เป็นปกติของเด็ก โดยเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วขึ้นจะเป็นเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้สามารถตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้ เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็วขึ้นจะเป็นเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวินเทอร์ บอททอม (ดวงเดือน พันธมนาวิน อรพินท์ ชูชม และงามตา อนินทนนท์. 2528 : 14 ; อ้างอิงจาก Winterbottom. 1966) ได้ศึกษาการฝึกให้เด็กพึ่งตนเอง โดยกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กโต เช่น รู้จักคบเพื่อนด้วยตนเอง ช่วยงานบ้านเป็นประจำ เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่มารดาฝึกให้ทำกิจกรรมเหล่านี้เร็วเป็นเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่ฝึกให้พึ่งตนเองช้า และจากงานวิจัยของอุษา จารุสวัสดิ์ (2530 : บทคัดย่อ) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้าจะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว เด็กจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ประพฤติตนในทางที่ดี รวมทั้ง งานวิจัยของพัชรินทร์ เสรี (2544 :76) ที่ว่าเด็กวัยรุ่นที่ติดยาได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองช้า ส่วนวัยรุ่นที่ไม่ติดยา ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว

2. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งสามารถอ้างอิงจากผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ว่า เด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติได้รับการเลี้ยงดูแบบรับสนับสนุนมาก และใช้เหตุผลมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งทำให้เด็กสามารถเผชิญสถานการณ์ใหม่โดยไม่วิตกกังวลและมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี ซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาแบบมุ่งแก้ไขที่ปัญหาได้ โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวความคิดนี้ คือ งานวิจัยของอรพินท์ ชูชม และอังฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาปัญหาการปรับตัวและวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนวัยรุ่น พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของปีทมา ศิริเวช (2541: 218) ที่พบว่าวัยรุ่นที่แก้ไขปัญหาและปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ รับผิดชอบตนเอง ได้ส่วนมากมีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น

3. การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของวัยรุ่นในครอบครัวปกติและเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ที่มีลักษณะทางชีวสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่างระดับกัน

3.1 เด็กวัยรุ่นเพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาน้อยกว่าเด็กวัยรุ่นเพศหญิงทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติ และที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า เด็กวัยรุ่นเพศชายมีแนวโน้มที่จะนำข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับจากอดีตมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อเลือกวิธีแก้ไขปัญหาคือจะเป็นการมุ่งเน้นการแก้ปัญหาน้อยกว่าวัยรุ่นเพศหญิง ซึ่งอาจเป็นเพราะเมื่อเกิดปัญหาขึ้น วัยรุ่นเพศชายมักจะใช้อารมณ์ในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหามากกว่าที่จะใช้เวลาในการหาข้อมูลและตรึงตรองพิจารณาแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา วัฒนโสภณ และคณะ (2536) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับวิธีปรับตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศชายใช้วิธีการปรับตัวแบบปฏิเสธสิ้นเชิงและการลงโทษหรือตำหนิตนเองเมื่อมีความคับข้องใจ ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศว์ ประรามภ์ (2539) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร ชั้นมัธยมปีที่ 3 จำนวน 367 คน พบว่า เพศชายใช้การเผชิญปัญหาแบบโจมตีผู้อื่นมากกว่าเพศหญิง ซึ่งวัดเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของ โอลา (Gomez, 1997 ; citing Olah, 1995 Coping Strategies Among Adolescents) ซึ่งศึกษาความเชื่ออำนาจในคนและบุคลิกภาพแบบเอในการทำนายการเผชิญความเครียดในวัยรุ่นอายุ 14-17 ปี โพลด์แมนและลาซารัส (Folkman & Lazarus, 1980) และไฟร์เดน เบอร์ก และเลวิส ศึกษาการเผชิญ

ความเครียดของวัยรุ่น ซึ่งได้ผลสอดคล้องกันว่า เพศชายใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเพศหญิง

3.2 เด็กวัยรุ่นเพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากวัยรุ่นเพศชาย ทั้งที่อยู่ครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยอาจอภิปรายได้ว่า เนื่องจากในสังคมไทยนั้น ผู้หญิงได้ถูกอบรมสั่งสอนมาให้ระมัดระวังกริยาและต้องแสดงท่าทีที่เหมาะสม อีกทั้งยังต้องสามารถควบคุมอารมณ์ หรือความรู้สึกต่าง ๆ ไม่แสดงออกมาเกินพอดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา คมสัน (2540) ศึกษาพฤติกรรมการเผชิญภาวะเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นหญิงตอนต้น พบว่าเพศหญิงใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และกลวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าเพศชาย และการศึกษาของกอมซ์ (1997) ศึกษาความเชื่ออำนาจในตนและบุคลิกภาพแบบเอในการทำนายนการเผชิญความเครียดในวัยรุ่นอายุ 14-17 ปี พบว่า เพศหญิงใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบถอยหนี ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา วัฒนโสภณ และคณะ (2536) ศึกษาวิธีการปรับตัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศหญิงใช้วิธีการปรับตัวแบบดำเนินตนเอง ซึ่งเป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

3.3 เด็กวัยรุ่นที่มีอายุน้อย ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ไม่แตกต่างจากเด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมาก ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติ และที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ในช่วง 13-15 ปี และกลุ่มวัยรุ่นอายุมากกว่า 15 ปี 1 วัน – 18 ปี ซึ่งทั้งสองกลุ่มดังกล่าว ถือว่าอยู่ในช่วงที่เป็นวัยรุ่นเหมือนกัน และมีอายุห่างกันไม่มาก การพัฒนาทางด้านอารมณ์จึงไม่แตกต่างกัน แต่หากเป็นการศึกษาเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อยในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นวัยรุ่นกับวัยรุ่นผู้ใหญ่ที่มีอายุห่างกันมากพอสมควรก็อาจพบความแตกต่างได้

ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ โฟล์คแมนและลาซาร์ส (Folkman & Lararus. 1980) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดในชีวิตประจำวันของคนปกติ อายุ 45 – 64 ปี พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดและการศึกษาของเวบสเตอร์และคริสตแมน (Webster and Christman. 1988) ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดกับการรับรู้ถึงความไม่แน่นอนของผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย อายุ 30 – 39 ปี พบว่าวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 2 รูปแบบ คือ วิธีมุ่งแก้ไขปัญหา และวิธีมุ่งลดอารมณ์ตึงเครียด ไม่มีความสัมพันธ์กับอายุ แต่ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของบลันชาร์ด

ฟิลด์ และไอริเยน (1988) พบว่าบุคคลอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ เช่น กล
 วิชาปกป้องตนเองมากกว่าบุคคลอายุมากกว่า และการศึกษาของคริสต์แมนและคนอื่น ๆ (1988
)ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียดภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์ และการหายจากโรค
 ในผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย พบว่า วิธีเผชิญความเครียดที่มุ่งผ่อนคลายตึงเครียดมีความสัมพันธ์ทาง
 ลบกับอายุนั้นคือ บุคคลอายุน้อยใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ นอกจากนี้ ผลการ
 ศึกษาครั้งนี้ ยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของแมคเคอร์ ศึกษาวิธีเผชิญความเครียดกับเหตุการณ์ในชีวิต
 ของบุคคล อายุ 21-91 ปี พบว่า บุคคลใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบถอยหนีหรือแบบไม่เป็นมิตรซึ่ง
 เป็นวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย มากกว่าบุคคลอายุมาก

3.4 เด็กวัยรุ่นที่มีอายุมาก ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเด็กวัย
 รุนน้อย ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไป
 ตามสมมติฐาน และสามารถอภิปรายได้ว่า เด็กวัยรุ่นที่มีระดับอายุมากกว่า มีการเรียนรู้จาก
 ประสบการณ์มากกว่าวัยรุ่นที่มีอายุน้อย จึงสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่มีมาใช้เป็น
 ประโยชน์ในการเลือกทางเลือกของการแก้ปัญหาที่ดี ซึ่งก็คือ การมุ่งแก้ไขปัญหานั้นเองซึ่ง
 สอดคล้องกับผลการศึกษาของเซพ-เกรน (Gomez. 1997 ; citing Seiffge – Krenke. 1993 coping
 Behavior in Normal and Clinical Samples :More Similarities than Differences.) พบว่าวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาเพิ่มตามอายุ และการศึกษาของบลันชาร์ด-ฟิลด์ และไอริเยน
 (Blanchard- Fields and Irion. 1988) พบว่าบุคคลอายุมากจะประเมินสถานการณ์ที่รับรู้สามารถ
 ควบคุมหรือเข้าไปได้และเลือกใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

3.5 เด็กวัยรุ่นที่มีการศึกษาค่ำ ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา มากกว่าวิธี
 เผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และแบบได้ประโยชน์น้อย ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่
 อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งอาจอภิปรายได้ว่า เนื่องจากกลุ่มตัวอย่าง
 ยังอยู่ในวัยรุ่น การศึกษาจึงไม่แตกต่างกันมากนักและอาจไม่ทำให้เกิดความแตกต่างกันอย่างชัดเจน
 ในวิธีเผชิญความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแมคเน็ต (1987) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
 ปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีเผชิญความเครียด และความสำเร็จในการเผชิญความเครียดของนักพิการ
 พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียด นอกจากนี้ อาจมีปัจจัยอื่น ๆ เช่น
 ประสบการณ์ และการศึกษาด้วยตนเองที่อาจทำให้คนที่มีการศึกษาค่ำสามารถนำความรู้และ
 ประสบการณ์นั้นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาโดยตรงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคริสต์แมนและ
 คนอื่น ๆ (1988) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเผชิญความเครียด ภาวะไม่สุขสบายทางอารมณ์
 และการหายจากโรคของผู้ป่วยกล้ามเนื้อหัวใจตาย พบว่าคนที่มีการศึกษาค่ำใช้วิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา คมสัน (2540) ศึกษาผล

วิธีเผชิญภาวะความเครียดและพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นผู้ใหญ่ตอนต้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีแนวโน้มการใช้กลวิธีเผชิญภาวะเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหา สูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ

4. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับการเผชิญความเครียดทั้งในกลุ่ม เด็กวัยรุ่นในสถานพินิจคุ้มครองเด็กกับวัยรุ่นในครอบครัวปกติ พบว่า

4.1 ในเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวปกติ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้งในแบบมุ่งแก้ไขปัญหา แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพินท์ ชูชม และอังฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่นและงานวิจัยของ ปัทมา ศิริเวช (2541 :218) พบว่าวัยรุ่นที่แก้ไข ปัญหาและปรับตัวเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบตนเองได้ส่วนมาก มีครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ผูกพันซึ่งกันและกัน

4.2 การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และสามารถอธิบายได้ว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลจะซึมซับและจดจำเอาหลักการและวิธีการคิดอย่างเป็นเหตุผลมาจากพ่อแม่ เมื่อเกิดปัญหาขึ้น จึงสามารถนำหลักเหตุผลหรือข้อมูลที่ได้รับการชี้แจงจากพ่อแม่มาใช้ในการแก้ไข ปัญหาโดยตรงได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรพินท์ ชูชม และอังฉรา สุขารมณ (2532 : บทคัดย่อ) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปรับตัวของวัยรุ่น

4.3 การเลี้ยงดูแบบควบคุม ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจอธิบายได้ว่า การเลี้ยงดูแบบควบคุมไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 แบบของเด็กวัยรุ่น ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและที่อยู่ในสถานพินิจคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรดเก (นิภา นิธยาชน. 2520 :201 อ้างอิงมาจาก Radke. 1964 :11-12) กล่าวว่า ถ้าหากเด็กถูกทอดทิ้งจากบิดามารดา หรือบิดามารดาใช้วินัยมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ไม่มีการแนะนำ จะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาได้ และงานวิจัยของมูสและมูส (Moos and Moos. 1968 :1-2) พบว่า วัยรุ่นที่มาจากครอบครัวปล่อยปละละเลย หรือควบคุมบุตรและธิดามากเกินไป จะทำให้วัยรุ่นมีลักษณะการเผชิญปัญหาไม่เหมาะสม เช่น การแสดงอารมณ์โกรธ โดยไม่มีเหตุผล หรือบางครั้งใช้รูปแบบการหลบหนี เมื่อเผชิญ ปัญหาและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อเรียกร้องความสนใจ

ไม่สอดคล้องกับการวิจัยมูสและมูส (Moos and Moos. 1968 :1-2) พบว่าวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยมากหรือควบคุมบุตรธิดามากเกินไป จะทำให้วัยรุ่นมีลักษณะการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสมและงานวิจัยของเรดเก (นิภา นิธยาชน. 2520 :201 ; อ้างอิงมาจาก Radke. 1964 :11-12) กล่าวว่า ถ้าหากเด็กถูกทอดทิ้งจากบิดามารดาหรือบิดามารดาใช้วินัยมากเกินไป ควบคุมมากเกินไป ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ ไม่มีการแนะนำจะทำให้เด็กเป็นคนที่ไม่สามารถจัดการแก้ปัญหาได้

5.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิต จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการใช้วิธีแก้ไขความเครียดแบบแก้ไขอารมณ์และแบบได้ประโยชน์น้อย ในกลุ่มเด็กที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบเกอร์ และคณะ (ประวิทย์ หลักบุญ. 2528 ; อ้างอิงมาจาก Gerth and Mills. 1953 :310 ; citing Becher and others. 1962 :509-535) พบว่าเด็กที่บิดามารดาใช้วิธีการลงโทษโดยทางร่างกายอย่างรุนแรงเกินไป เป็นการทำให้เด็กมีการเก็บกดและแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่น และงานวิจัยของ เซียร์และคนอื่น ๆ (Berckowitz. 1962 : 287-288 ; citing Sears and others. 1975 :259) พบว่ามารดาที่มีการลงโทษทางกายต่อบุตร มีส่วนทำให้บุตรเกิดความก้าวร้าวพอ ๆ กัน ทั้งนี้เพราะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจและเกิดความโกรธ ขณะเดียวกัน การลงโทษนั้นจะกลายเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่น

5.5 การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเอง ไม่มีความสัมพันธ์กับวิธีเผชิญความเครียดอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และยังไม่สอดคล้องกับการวิจัยของ อุษา จารุสวัสดิ์ (2530 :บทคัดย่อ) พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองซ้ำจะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาผู้อื่น ไม่มีความมั่นใจในตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบประเด็นที่จะเสนอแนะในแง่ของการนำผลการศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติและการวิจัยในอนาคต ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยนี้ ทำให้เกิดแนวทางสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ในสถานศึกษาหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น ให้ได้รับความรักความเข้าใจ

ใจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสามารถเผชิญความเครียดที่เกิดขึ้นในการสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

1. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญและเลือกการเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็กวัยรุ่น ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมาก การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว ซึ่งจะทำให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมปกติ และพ่อแม่ ผู้ปกครองควรหลีกเลี่ยงการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย การเลี้ยงดูแบบใช้อารมณ์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองช้า ซึ่งมีผลให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

2. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ ควรเลือกวิธีลงโทษและวิธีการควบคุมพฤติกรรม เด็กวัยรุ่นให้เหมาะสม ได้แก่ วิธีการลงโทษทางจิต และการควบคุมที่ไม่น้อยหรือมากเกินไป เพื่อให้เด็กวัยรุ่นมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ

3. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ ควรให้คำปรึกษาและคอยชี้แนะเด็กวัยรุ่นเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เพื่อให้เด็กวัยรุ่นลดและแก้ไขความตึงเครียดในปัญหาต่าง ๆ ได้

4. สถานศึกษาหรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ควรจัดให้มีการอบรมและส่งเสริมให้เด็กวัยรุ่นมีโอกาสพัฒนาความคิด การวางแผนแก้ปัญหา ตลอดจนควบคุมอารมณ์และยอมรับในปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญกับการพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ถ้าเด็กสามารถพัฒนาสิ่งเหล่านี้ได้ เด็กจะมีพฤติกรรมที่เป็นปกติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงตัวแปรชีวสังคมที่มีผลต่อวิธีเผชิญความเครียดแบบต่าง ๆ ในเด็กวัยรุ่นอย่างละเอียด เช่น ศึกษาเด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาสูง ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามากกว่าเด็กวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษาค่ำ ทั้งที่อยู่ในครอบครัวปกติและในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเด็กในครอบครัวปกติ

3. ควรศึกษาวิธีเผชิญความเครียดในสถานการณ์เฉพาะที่แตกต่างกันไป

4. ควรศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของบุคลิกภาพกับลักษณะทางชีวสังคมหรือกับความสามารถในการเผชิญความเครียด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2546). จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกจับส่งสถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ : กระทรวงยุติธรรม
- จริยา วัฒนโสภณ, วันชัย ไชยสิทธิ์และกาญจนา วณิชรมณีย์. 2536). วิธีการปรับตัวของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. ศูนย์สุขวิทยาจิต สถาบันสุขภาพจิต กระทรวงสา
ธารณสุข.
- ชนิดา อูรีรักษ์. (2527). การศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก
ที่นอนพักรักษาตัว ณ ผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลเด็ก. ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. อัดสำเนา.
- ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล และคณะ. การประเมินบุคลิกภาพโดยใช้แบบทดสอบ ซี.พี.ไอ.
วารสารจิตวิทยาคลินิก. 11(2) : 33-45 : 2523.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2521). ปัจจัยทางจิตสังคมกับความสันตติภาษาไทย. รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 23. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรพินท์ ชูชม และงามตา วนิทนานนท์. (2528). ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศ
ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 32.1 กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศน์ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของ
มารดาไทย. สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.
- ดวงใจ กสาดทิภูต. (2531). "เพื่อสุขภาพจิตที่ดีในครอบครัว." วารสารจิต. ขอนแก่น:2(8):487-493.
- คุษฎี โยเหลา. (สิงหาคม. 2537). วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 1(1)
- ทัศนา ทองภักดี. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจ
ในตนเอง และความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กในเมืองและชนบท. รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 57. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- นภวลัย กัมพลาศิริ. (2523). การศึกษาสภาวะแวดล้อมทางครอบครัวของผู้ป่วยจิตเวช.
ปรินูญานิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- นริศว์ ปรารมภ์. (2539). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับลักษณะการเผชิญปัญหาของนักเรียนวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- นิภา นิธยาน. (2520). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : สารศึกษการพิมพ์.
- บำเพ็ญ วังเงิน. (2541). *อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน : กรณีศึกษาในโรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. กศ.ม. (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา เน้นมนุษยศาสตร์).* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. (2537). *จิตวิทยาการเรียนการสอน. มหาสารคาม ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.*
- ประวิทย์ หลักบุญ. (2528). *อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อการใช้กลไกป้องกันตัว. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- ปัทมา ศิริเวช และคณะ. "สภาพครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูวัยรุ่นที่ทำให้ผิดกฎหมาย." *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย. 43(3) 217-223 : กรกฎาคม-กันยายน 2541.*
- พัชรินทร์ เสรี. (2544). *บุคลิกภาพ 16 องค์ประกอบ และการอบรมเลี้ยงดูกับการติดยาเสพติดของเด็กวัยรุ่น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา*
- เพ็ญศรี วรสัมปติ. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด สติปัญญาและการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเผชิญความเครียดในวัยรุ่นตอนต้น. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.*
- วราภรณ์ รักวิจัย. (2527). *การอบรมเลี้ยงดูปฐมวัย. ภาคหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ. โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*
- วัฒนา อติโชติ. (2540). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคม การบรรจุงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคกลาง. ปรินญานิพนธ์ 2 ศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.*

- ศิริพร โอภาสวัตรชัย. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังกับพฤติกรรมเผชิญความเครียดของพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ ก.ม. (พยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนนา.
- ศิริอร นพกิจ. (2545). เอกลักษณ์แห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติ และนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา. ปรินญาณินพนธ์ กศม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนนา
- สมพงษ์ ติรพัฒน์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้อีกกับคิชอบ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนนา.
- สมพร สุทัศน์ย์. (2530). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. คบ. (จิตวิทยา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สินวล จำคำ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับวิธีเผชิญความเครียด. ปรินญาณินพนธ์ กศม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนนา
- สุกัญญา คมสัน. (2540). กลวิธีเผชิญความเครียด และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อุดลำนนา.
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง. (2521). อิทธิพลของการใช้นิทานสำหรับเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพฤติกรรมไฟ้สัณฤทธิ์ของเด็กไทย. ปรินญาณินพนธ์. สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุชา จันทรเฒ. (2527). จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนารี เตะะโชควิวัฒน์. (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูวินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง. ปรินญาณินพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อรพินทร ชูชม และอังรา สุขารมณ. (2532). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น รายงานการวิจัยฉบับที่ 48. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อรเพ็ญ นาควัระ. (2531). อิทธิพลและบทบาทของครอบครัวที่มีต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและการใช้สารเสพติดของเด็ก และเยาวชนในสถานศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ :

- คณะแพทยศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัญชลี หนักแน่น. (2537). การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน การอบรมเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม
ของโรงเรียนระหว่างนักเรียนที่มีพฤติกรรมผิควินัย และนักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ใน
วินัย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และคณะ. (2528). การอบรมเลี้ยงดูกับการพัฒนาการสติปัญญาด้านเหตุผลของ
นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 31. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุษา จารุสวัสดิ์ และคณะ. (2530). เมื่อรักเป็นพิษ. เชียงใหม่ : โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่.
- Balddwin, A.L. (1980). *Theories of child Development*. 2d ed. New York : John Willdy and Son Inc.
P.499.
- Bee, H. (1978). *The Development Child Second edition*. New York : Herper & Row.
- Berkowitz, L.A. (1962). *Aggression : A Social Psychological Analysis*. New York : McGraw-Hill.
P. 287-288.
- Blanchard – Fields, F., & Irion, J. (1988., September). "The Relation between Locus of Control
and Coping in Two Contexts : Age as a Moderator Variable," *Psychology and Aging*.
3(2) : 197-203.
- Buss. A.H. (1961). *The Psychology of Aggression*. New York : John Willdy and Son Inc. p.307.
- Carver, C.S., Scheier, M.F., & Weintraub, J.K. (1989., June) "Assesing Coping Strategies :
A Theoretically Based Approach" *Journal of Personality and social Psychology*.
56(2) : 267-283.
- Christman, N.J., and others. (1988). "Uncertainty, Coping and Distress Following Myocardial
Infraction : Transition from Hospital to home," *Research in Nursing & Health*.
11 (1) : 71-82.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity youth and Crisis*. New York : W.W. Norton & Company.
- Folkman, S., & Lazarus, R.S. (1980., September). "An Analysis of coping in a Middle Aged
Community Sample," *Journal of Health and Social Behavior*. 21(1) : 219-239.
- Freud, S. (1949). *An Outline of Psychoanalysis*. New York : Norton & Company. P. 26-29.

- Fromme, K., & Rivet, K. (1994.,March). "Young Adults Coping Style as a Predictor of their Alcohol Use and Response to Daily Events," *Journal of Youth and Adolescence*. 21(1) : 84-97.
- Frydenberg, E, & Lewis, R (1993). *Adolescent Coping Scale : Administrator's manual*. Melbourne:ACER.
- Frydenberg, E. (1997). *Adolescent Coping : Theoretical and Research Perspective*. New York : 29 West 35th Street.
- Garland, L.M., & Bush, C.T. (1986). *Coping Behavior and Nursing*. Verginia : Reston Publishing.
- Gomze, R. (1997., December). "Locus of Control and Type A Behavior Pattern as Predictors of coping Styles Among Adolescents," *Journal of Personality and Individual Differences*. 22(3) : 391-398.
- Holahan, J., Valentiner, R., & Moos, H. (1995.,June)." Parental Support Coping Strategies and Psychological Adjustment : An Integrative Model with Late Adolescents," *Journal of Youth and Adolescent*. 24(6) : 633-648.
- Hurlock, Elizabeth B. (1973). *Adolescence Development Fourth Edition*. Tokyo : McGraw-Hill Kagakusha Ltd.
- Lazarus, R.S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal and Coping*. New York : Springer Publishing.
- McNett, S.C. (1987). "Social Support, Threat and Coping Responses and Effectiveness in The Functionally Disabled." *Nursing Research*. 36(1) : 98-103.
- Moos, Rudolf H. and Bernice S. Moos. (1968). *A Social Climate : Family Envelopment Scale*. California ; Consulting Psychologist Press.
- Mussen, P.H. (1963). *The Psychological Development of the child 3d ed*. New Jersey : Prentice- Hill.
- Mussen, P.H., J.J. Conger, J. Kagan, and A.C. Huston. (1990). *Child Development and Personality*. 7th ed, New York : Harper & Row. Offer Daniel, and others (1981). *The Adolescent*.

Vades, Triwitas. M. (Dec. 1970). *Parental Attitudes and Their on Exception Children Saint Louis University Research Journal Baguis City. Phillipinne.*

Watson, D., & Hubbard, B. (1996.,December). "Adaptational Style and Dispositional Structure : Coping in The Context of The Five Factor Model," *Journal of Personality*. 64(4) : 737-774.

Webster, K.K, & Chrisman, N.J. (1988). "Perceived Uncertainty and Coping Post Myocardial Infraction," *Western Journal of Nursing Research*. 10(2) : 384-396.

ภาคผนวก

กรกฎาคม 2546
เลขที่ 26 ป.ศ. 2546
วันที่ 15.46
เวลา

ที่ ทม 1012/ 5525

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

16 กรกฎาคม 2546

กลุ่มงานวิจัยและการบริการประชาชน
เลขที่ 4110/2546
วันที่ 28 ป.ศ. 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ฝ่ายสารบรรณ
30 ป.ศ. 2546

เนื่องด้วย นายชีวัน ประทุมรัตน์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียดของเด็กวัยรุ่นที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกับเด็กวัยรุ่นในครอบครัวปกติ ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีรองศาสตราจารย์นวลลออ สุภาพล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้เด็กวัยรุ่นชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปี ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านเมตตา และบ้านปรางค์ จำนวน 150 คน ตอบแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูและการเผชิญความเครียด ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายชีวัน ประทุมรัตน์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ส่ง ฝ่ายสารบรรณ

ขอแสดงความนับถือ

(นางชุจิรา กองแก้ว)

(รองศาสตราจารย์นภภรณ์ หะวานนท์)

อธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
การแทนอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

29 ป.ศ. 2546

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

รับแทนคณบดี
(นายชีวัน ประทุมรัตน์)

- เพื่อโปรดทราบและพิจารณา
- เพื่อดำเนินการต่อไป
ให้ไปดำเนินการตาม

(นายเจริญ วัจนะกุลปต์)

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 02-9524083
จังหวัดอุดรธานี ช่วยราชการสถานศึกษา กลาง
ช่วยทำงานในตำแหน่งเลขานุการกรม

* ข้าราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
29 ป.ศ. 2546

29 ป.ศ. 2546

คำชี้แจงสำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 1

โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ

☐ 13 - 15 ปี

☐ 15 ปี 1 วัน – 18 ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือต่ำกว่า

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – ม.6) หรือสูงกว่า

คำชี้แจงสำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 2

คำแนะนำ ให้ท่านพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่าตรงกับสภาพที่แท้จริงในครอบครัวของท่านมีปริมาณมากน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมายถูก (✓) ลงบนเส้นที่ขีดไว้เพียง แห่งเดียวในแต่ละข้อ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง พ่อแม่พูดคุยกับฉันด้วยสีหน้ายิ้มแย้มเสมอ

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

คำอธิบาย คำว่า “ฉัน” หมายถึง ตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

คำว่า “พ่อแม่” หมายถึง พ่อหรือแม่หรือผู้ปกครองที่เลี้ยงดูใกล้ชิดกับท่านมากที่สุด

ผู้ที่ใกล้ชิดท่านมากที่สุดคือ (   ) พ่อ (   ) แม่ (   ) คนอื่น (ระบุ) _____

1. พ่อแม่แสดงให้เห็นว่าท่านรักฉันมาก

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. พ่อแม่ชอบพูดคุยหยอกล้อฉันกับเพื่อนกับฉันเสมอ

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. พ่อแม่ต้องการให้ฉันมีส่วนร่วมในกิจกรรมแทบทุกอย่าง

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. พ่อแม่เอาใจใส่ดูแลทุกข์ของฉันอยู่เสมอ

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. พ่อแม่มักแสดงให้เห็นว่าท่านภูมิใจในตัวฉันมาก

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. พ่อแม่ชอบให้คำปรึกษาหรือแนะนำฉันอยู่เสมอ

☐   ☐   ☐   ☐   ☐   ☐
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. พ่อแม่ชอบพูดคุยกับฉันด้วยเสียงอันไพเราะนุ่มนวลเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. พ่อแม่ช่วยผ่อนคลายความทุกข์ ความกังวลใจของฉันอยู่เสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. พ่อแม่ไม่เคยแสดงให้เห็นว่าท่านรักฉันมากเพียงใด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. พ่อแม่มักเห็นฉันดีกว่าคนอื่นเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

11. พ่อแม่จะอธิบายถึงเหตุผลในการที่ลงโทษฉันทุกครั้ง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. พ่อแม่จะลงโทษฉันรุนแรงแค่ไหนขึ้นอยู่กับอารมณ์ของท่าน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. พ่อแม่สนับสนุนให้ฉันทำสิ่งต่าง ๆ โดยไม่อธิบายเหตุผล

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. เมื่อพ่อแม่อารมณ์เสียท่านมักจะพาลดูดำหรือลงโทษฉันเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. พ่อแม่เปิดโอกาสให้ฉันอธิบายก่อนที่จะดูหรือลงโทษฉันเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

16. พ่อแม่จะลงโทษฉันตามปริมาณความผิดของฉันเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

17. พ่อแม่มักจะเพิกเฉยไม่ชมเชยฉันเมื่อทำความดี

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ค่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

18. พ่อแม่ไม่เคยกล่าวขู่โทษฉันเมื่อท่านคิดว่าฉันโดยเข้าใจผิด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

19. พ่อแม่ทำให้ฉันไม่กล้าเข้าหน้า เมื่อท่านอารมณ์เสีย

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

20. ก่อนที่พ่อแม่จะให้สิ่งของต่างๆ แก่ฉัน ท่านมักจะบอกฉันด้วยว่าท่านให้เพราะฉันทำความดีอะไรไว้

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

21. พ่อแม่คอยสอดส่องดูแลความประพฤติของฉันอย่างใกล้ชิด

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

22. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันตัดสินใจเองในเรื่องส่วนตัวของฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

23. พ่อแม่ไม่ชอบให้ฉันออกจากบ้านโดยไม่มีผู้ใหญ่ควบคุม

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

24. พ่อแม่ให้ฉันเลือกแบบและสีของเสื้อผ้าของฉันเอง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

25. พ่อแม่ชอบให้ฉันทำตามที่ท่านพอใจเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

26. พ่อแม่ปล่อยให้ฉันไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ โดยที่ท่านไม่ห่วงกังวลเลย

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

27. พ่อแม่ควบคุมดูแลให้ฉันใช้เงินตามที่ท่านเห็นสมควร

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

28. พ่อแม่ต้องการให้ฉันเล่าอย่างละเอียดถึงการไปเที่ยวข้างนอกบ้านทุกครั้ง

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ก่อนข้างจริง ก่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

29. เมื่อฉันไม่ทำตามที่พ่อแม่บอก ท่านจะโกรธฉันมาก

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

30. พ่อแม่เชื่อว่าฉันดูแลรักษาตัวเองได้ เมื่ออยู่ไกลสายตาท่าน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

31. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยวิธีทำให้ฉันเจ็บปวดตามร่างกายเสมอ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

32. พ่อแม่มักลงโทษฉันด้วยการดุด่า *ด่าว่า*

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

33. เวลาพ่อแม่ลงโทษฉัน ท่านจะไม่ใช้วิธีลงโทษให้ฉันเจ็บกายเลย *ไม่ลงโทษ*

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

34. การว่ากล่าวตักเตือน ~~ฉัน~~ เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการทำโทษที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

35. เมื่อฉันทำให้พ่อแม่ไม่พอใจท่านมักจะทุกตีฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

36. ฉันเป็นเด็กดี เกินกว่าที่พ่อแม่จะเขียนตีฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

37. การทำหน้าบึ้งและเมินเฉยเป็นสิ่งที่เพียงพอที่จะทำให้ฉันรู้สึกว่าคุณแม่ไม่พอใจฉัน

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

38. ฉันมักเจ็บตัวเมื่อถูกพ่อแม่ลงโทษ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

39. เมื่อฉันไม่ทำตามที่คุณแม่สั่ง ท่านมักจะใช้วิธีชู้ แต่ไม่ได้ลงโทษฉันจริง ๆ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

40. ไม่มีความจำเป็นที่พ่อแม่จะต้องทำให้ฉันเจ็บกายเมื่อลงโทษฉันเพื่อสั่งสอน

☐ จริงที่สุด
 ☐ จริง
 ☐ ค่อนข้างจริง
 ☐ ค่อนข้างไม่จริง
 ☐ ไม่จริง
 ☐ ไม่จริงเลย

41. พ่อแม่ฝึกให้ฉันอาบน้ำเองเมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบ   2   3   4   5   6   7   8   9   10   ไม่ได้ฝึก

42. พ่อแม่ฝึกให้ฉันแปรงฟันเอง เมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

43. พ่อแม่ให้ฉันช่วยจัดตั้งหรือเก็บงานชมอาหารเมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบน 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

44. พ่อแม่สอนให้ฉันรู้จักทำความสะอาดข้าวของเครื่องใช้บางอย่าง เช่น จาน ชาม ช้อน ผ้า
เมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบ   2   3   4   5   6   7   8   9   10   ไม่ได้ฝึก

45. พ่อแม่สอนให้ฉันช่วยจัดของ หรือเก็บสิ่งที่ฉันทำเลอะเทอะ ตั้งแต่ฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบน 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

46. พ่อแม่เริ่มมอบหน้าที่เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ฉันทำเป็นประจำ ตั้งแต่ฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบน 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

47. พ่อแม่ชักจูงให้ฉันรู้จักออมเงินไว้ เช่น การหยอดกระป๋องออมสิน เมื่อฉันอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบน   2   3   4   5   6   7   8   9   10   ไม่ได้ฝึก

48. พ่อแม่เริ่มฝึกให้ฉันรู้จักช่วยทำกับข้าวเล็กๆ น้อย ๆ เช่น ตำกุ้งแห้ง คนอาหารบนเตา หรือทอดข้าวตัง เมื่อฉันอายุ ๖-๗ ปี

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
 1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

Nov 1900

49. พ่อแม่ของฉันทขอให้ช่วยปฏิบัติต่อท่าน เช่น รุดตียบ หาน้ำให้ดื่ม บีบนวด ตั้งแต่ฉันทอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

50. พ่อแม่ขอให้ฉันทช่วยหิ้วของให้ ขณะไปซื้อของด้วยกัน เมื่อฉันทอายุ

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

1 ขวบ 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ไม่ได้ฝึก

คำชี้แจงสำหรับแบบสอบถาม ตอนที่ 3

แบบสอบถามฉบับนี้มีคำถามเพียงข้อเดียว แต่มีคำตอบให้ท่านตอบรวม 52 ข้อ ขอให้ท่านอ่านคำถามแล้วพิจารณาว่า คำถามนี้ตรงกับกรกระทำของท่านเพียงไรในคำตอบแต่ละข้อที่มีให้เลือก 4 คำตอบคือ ไม่จริงเลย ไม่จริง จริง จริงที่สุด เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

คำตอบทั้งหมดมี 52 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับการกระทำของท่านมากที่สุด

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความตึงเครียดในจิตใจ ข้าพเจ้าเลือกกระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง เลย	ไม่จริง	จริง	จริง ที่สุด
1	ข้าพเจ้ากระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ควรทำเพื่อแก้ไขปัญหานั้นเพิ่มขึ้น จากกิจกรรมอื่นที่ทำตามปกติ				
2	ข้าพเจ้ามุ่งใช้ความพยายามของข้าพเจ้าในการกระทำ บางอย่างเกี่ยวกับปัญหานั้น				
3	ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ควรจะต้องทำเป็นขั้นเป็นตอน				
4	ข้าพเจ้าจัดการโดยตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
5	ข้าพเจ้าใช้วิธีกำหนดวิธีการในสิ่งที่จะต้องกระทำเพื่อแก้ไขปัญหา				
6	ข้าพเจ้าจัดทำแผนในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญห				
7	ข้าพเจ้าคิดอย่างรอบคอบเพื่อกระทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละขั้นตอน				
8	ข้าพเจ้าคิดว่า ทำอย่างไรจึงจะใช้วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการกับปัญหา				
9	ข้าพเจ้าหลีกเลี่ยงที่จะกระทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหานั้น อย่างเต็มที่				
10	ข้าพเจ้ามุ่งจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น แต่หากจำเป็นข้าพเจ้าก็จะยอม เลื่อนการกระทำสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับปัญหาออกไปเล็กน้อย				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความตึงเครียดในจิตใจ ข้าพเจ้าเลือก
กระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง เลย	ไม่จริง	จริง	จริง ที่สุด
11	ข้าพเจ้าพยายามไม่ให้ตนเองไขว่เขวจากความคิดหรือกิจกรรม อื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหา				
12	ข้าพเจ้าพยายามอย่างยิ่งที่จะป้องกันสิ่งอื่นๆที่จะเข้ามาแทรก ในความพยายามที่จะจัดการกับปัญหา				
13	ข้าพเจ้าบอกตัวเองให้รอคอยเวลาที่เหมาะสม ที่จะกระทำ บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับปัญหา				
14	ข้าพเจ้าจะล่อที่จะกระทำบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับปัญหาจน กว่าโอกาสจะอำนวยให้				
15	ข้าพเจ้าต้องมีความมั่นใจว่า จะไม่ทำอะไรที่ผิดพลาดเมื่อมีการกระทำที่ เร็วเกินไปกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
16	ข้าพเจ้ายับยั้งตนเอง ไม่ให้กระทำบางสิ่งบางอย่างเร็วเกินไป				
17	ข้าพเจ้าถามผู้อื่นที่มีประสบการณ์ที่คล้ายกันว่า เขาทำอย่างไร ในการแก้ไขปัญหานี้				
18	ข้าพเจ้าพยายามหาคำชี้แนะจากบางคนเกี่ยวกับสิ่งที่ข้าพเจ้า จะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหานี้				
19	ข้าพเจ้าพูดคุยกับคนอื่น ๆ เพื่อค้นรายละเอียดให้มากขึ้นเกี่ยวกับ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น				
20	ข้าพเจ้าพูดคุยกับบุคคล ซึ่งสามารถทำให้เกิดความกระจ่างชัด เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น				
21	ข้าพเจ้าพูดคุยกับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับความรู้สึกของข้าพเจ้า				
22	ข้าพเจ้าพยายามหาการสนับสนุนทางอารมณ์ จากเพื่อน ๆ หรือ คนใกล้ชิด				
23	ข้าพเจ้าสนทนา ถกเถียง พิจารณา เกี่ยวกับความรู้สึกของ ข้าพเจ้ากับคนอื่น ๆ				
24	ข้าพเจ้าได้รับความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจจากคนอื่น ๆ				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความตึงเครียดในจิตใจ ข้าพเจ้าเลือก
กระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง เลย	ไม่จริง	จริง	จริง ที่สุด
25	ข้าพเจ้าค้นหาสิ่งที่ดี ๆ จากปัญหาที่เกิดขึ้น				
26	ข้าพเจ้าพยายามมองปัญหาในแง่คิดที่แตกต่างออกไปเพื่อให้ เกิดความรู้สึกในทางที่ดี				
27	ข้าพเจ้าเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น				
28	ข้าพเจ้าคิดว่าปัญหาจะทำให้ข้าพเจ้าได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่อัน เป็นผลจากประสบการณ์				
29	ข้าพเจ้าเรียนรู้ที่จะอยู่กับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้แก้ไขปัญหานั้น				
30	ข้าพเจ้ายอมรับว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้น และปัญหานี้ไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงได้				
31	ข้าพเจ้ารู้สึกเคยชินกับความคิดที่ว่า ปัญหาได้เกิดขึ้นอีกแล้ว				
32	ข้าพเจ้ายอมรับความจริงที่ว่า ปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว				
33	ข้าพเจ้าจะขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์				
34	ข้าพเจ้าเชื่อว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์สามารถช่วยได้				
35	ข้าพเจ้าพยายามค้นหาคำปลอบใจจากศาสนาที่ข้าพเจ้านับถือ				
36	ข้าพเจ้าสวดมนต์มากกว่าปกติเมื่อมีปัญหา				
37	ข้าพเจ้าปฏิเสธว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว				
38	ข้าพเจ้าแสสร้งว่าปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นมาจริงๆ				
39	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนราวกับว่า ปัญหาไม่ได้เคยเกิดขึ้นเลย				
40	ข้าพเจ้าบอกกับตนเองว่า ปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ				
41	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด และพยายามระบายอารมณ์ของข้าพเจ้า ออกไป				
42	ข้าพเจ้าแสดงออกถึงความรู้สึกขุ่นเคืองของข้าพเจ้า				
43	ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความทุกข์ใจ และข้าพเจ้าได้แสดงความรู้สึก เหล่านั้นออกมาอย่างมาก				

คำถาม เมื่อมีปัญหาในชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความตึงเครียดในจิตใจ ข้าพเจ้าเลือก
กระทำดังนี้

คำตอบ					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง เลย	ไม่จริง	จริง	จริง ที่สุด
44	ข้าพเจ้ารู้สึกหงุดหงิด และติดแน่นอยู่กับอารมณ์นั้น				
45	ข้าพเจ้าล้มเลิกความพยายามที่จะทำในสิ่งที่ต้องการ				
46	ข้าพเจ้าเกือบจะล้มเลิกความพยายามที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ของข้าพเจ้า				
47	ข้าพเจ้ายอมรับกับตนเองว่า ไม่สามารถที่จะจัดการกับปัญหาได้ และกำลังจะล้มเลิกความพยายามนั้น				
48	ข้าพเจ้าลดระดับความพยายามทั้งหมดที่กำลังจะแก้ไขปัญหานั้น				
49	ข้าพเจ้าหันไปทำงานหรือกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ตัวเองห่างไกล จากปัญหานั้น และไม่ต้องการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นปัญหา				
50	ข้าพเจ้าไปชมภาพยนตร์ หรือโทรทัศน์ เพื่อให้คิดถึงปัญหา ต่างๆ น้อยลง				
51	ข้าพเจ้าผ่นกลางวันเกี่ยวกับสิ่งอื่นๆ มากกว่าเรื่องที่เป็นปัญหาอยู่				
52	ข้าพเจ้านอนหลับมากกว่าปกติ				

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายชีวัน	ชื่อสกุล ประทุมรัตน์
วัน เดือน ปี เกิด	1 สิงหาคม 2519
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 52/382 ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	รองกรรมการผู้จัดการ บริษัท บางกอกไฮโรนอาร์ต แอนด์ แอสเสตเซอร์ จำกัด ที่ปรึกษา บริษัท ฟาร์มลิงค์ จำกัด ที่ปรึกษาด้านพัฒนาธุรกิจ บริษัท อเมนนิตี้ทัวร์ จำกัด ผู้อำนวยการ (สายงานพัฒนาธุรกิจและบุคลากร) บริษัท เอส.ดับบลิวเทค แอนด์มีเดีย จำกัด ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการการท่องเที่ยว วุฒิสภา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	9/68 หมู่ 3 ตลาดพร้าว 71 กรุงเทพฯ โทร (662) 952-4083 Ext. # 2
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษา โรงเรียนชลประทานวิทยา
พ.ศ. 2540	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต
พ.ศ. 2546	การศึกษามหาบัณฑิต(จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ